

Pvm 17 / 8 2009	Rakenteen tarkistus Pvm 17 / 8 2009	Muodollinen tarkistus Pvm 17 / 8 2009	Suunnitelman hyväksyntä Pvm 17 / 8 2009	Hyväksytty toisen asteen koulutuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa Pvm 18 / 8 2009
Laatija nimenselvennys Esa Ketola	Osastonjohtaja Antti Koskimies	Kehittämispäällikkö Hillevi Kivelä	Koulutuslajohtaja Markku Nummi	Sihteeri Sirkku Salonen

VAASAN AMMATTIOPISTO

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa 2009

TEKNIikka JA LIIKENNE

AUTOALAN PERUSTUTKINTO VARAOSAMYYJÄ

Opetussuunnitelmaan liittyvät tiedot	Pvm, diaarinumero tai pykälä
OPH:n määräys	17.6.2009, 30/011/2009
Hyväksytty koulutuslautakunnan jaostossa	18.8.2009, § 13
Astuu voimaan	01.08.2009
Milloin opintonsa aloittaneita koskee	01.08.2009
Korvaa opetussuunnitelman, joka on hyväksytty koulutuslautakunnan jaostossa	-
Näyttösuunnitelmat hyväksytty ammattiosaamisen näyttötoimikunnassa	11.8.2009
Muuta	Näyttöjen, tutkinnon osien ja opintojaksojen koodit on lisätty näyttösuunnitelmaan ja lukusuunnitelmaan 17.2.2010.

SISÄLLYSLUETTELO

TUTKINNON TOTEUTTAMISSUUNNITELMA	2
TUTKINNON TAVOITTEET	2
TUTKINNON MUODOSTUMINEN	3
Ammatilliset tutkinnon osat	3
Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat	3
Vapaasti valittavat tutkinnon osat	4
Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat	4
ORIENTAATIO-OPINNOT	4
OPINTO-OHJAUS	4
TYÖSSÄOPPIMINEN	5
YRITTÄJYYS	5
OPINNÄYTE	5
OPINTOPOLUT	6
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT	6
Tutkinnon näyttösuunnitelma	7
LUKUSUUNNITELMAT	8
Lukusuunnitelma	9
OPINNOT	11
AMMATILLISET TUTKINNON OSAT	11
Kaikille pakolliset tutkinnon osat	11
Huolto- ja korjaustyöt, 20 ov	11
Autotekniikan perusteet, 6 ov	17
Korihuolto ja rengastyöt, 2 ov	18
Auton rakenne ja huolto, 7 ov	19
Korjaustyöt, 5 ov	20
Varaosamyyntityö ja asiakaspalvelu, 20 ov	21
Varaosamyyntityö, 12 ov	24
Myyntityö ja asiakaspalvelu, 8 ov	25
Varastonhallinta, 20 ov	26
Varastointijärjestelmät ja varastotyö, 12 ov	29
Varaston hallinta ja tunnusluvut, 8 ov	30
Kaikille valinnaiset tutkinnon osat	31
Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö, 10 ov	31
Lisävaruste- ja tarvikemyyntityö, 10 ov	34
Rengas- ja vannemyynti, 10 ov	37
AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT	40
Ammattitaitoa täydentävät pakolliset tutkinnon osat	40
Äidinkieli, suomi, 4 ov	40
Työelämän viestintä 1, 2 ov	43
Työelämän viestintä 2, 2 ov	43
Äidinkieli, suomi toisena kielenä, 4 ov	44
Toinen kotimainen kieli, ruotsi, 1 ov	47
Vieras kieli, a-kieli, 2 ov	49
Matematiikka, 3 ov	51
Matematiikka 1, 1 ov	53
Matematiikka 2, 1 ov	53
Matematiikka 3, 1 ov	54
Fysiikka ja kemia, 2 ov	55
Fysiikka 1, 1 ov	57
Kemia 1, 1 ov	58
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto, 1 ov	59
Liikunta, 1,5 ov	62
Terveystieto, 0,5 ov	64
Taide ja kulttuuri, 1 ov	67
Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat	69
Vapaasti valittavat tutkinnon osat	69
Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat	69

TUTKINNON TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

TUTKINNON TAVOITTEET

Autoalan perustutkinnon suorittaneen ammattitaitoon kuuluvat oma-aloitteisuus, täsmällisyys, luotettavuus, joustavuus ja kyky oppia jatkuvasti uutta sekä työturvallinen ja ympäristövastuullinen työskentelytapa.

Tutkinnon suorittaneen tulee osata toimia laaja-alaisen autoalan osaamisensa turvin erilaisissa ympäristöissä ja muuttuvissa oloissa. Hänen on pystyttävä omaksumaan yrityksen laatu- ja ympäristöjärjestelmän mukainen toiminta ja myös kehittämään sitä. Hänen on suhtauduttava arvostavasti sidosryhmiin yrityksessä ja sen ulkopuolella. Autoalan perustutkinnon suorittaneella on oltava valitsemansa koulutusohjelman ja muun valinnaisuuden perusteella sellainen työelämän vaatima ammattitaito, että hän voi työllistyä koulutusohjelman mukaisiin tehtäviin.

Autoalan perustutkinnon suorittaneen on osattava palvella asiakkaita eri tilanteissa heidän tarpeidensa ja odotustensa mukaisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Hänen on osattava huolehtia asiakkaiden ja omasta turvallisuudesta. Hänen on pyrittävä toiminnassaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. Hänellä on oltava luovuutta, innovatiivisuutta ja rohkeutta tehdä itsenäisiä ratkaisuja työntekijänä tai ammatinharjoittajana.

Autoalan perustutkinnon suorittaneen on osattava noudattaa työsuojelumääräyksiä ja -ohjeita sekä osattava ottaa toiminnassaan huomioon keskeinen työsuhdetta koskeva lainsäädäntö ja keskeiset seikat oman alansa työehtosopimuksista. Hänen on osattava huolehtia omasta terveydestään sekä työ- ja toimintakyvystään. Autoalan perustutkinnon suorittaneen on osattava kohdata ja palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita. Hänen on osattava toimia valitsemisissaan työtehtävissä kansainvälisissä ympäristöissä. Hänellä on oltava valmiudet tarvitsemansa tiedon hankkimiseen ja vuorovaikutukseen uusimman tieto- ja viestintäteknologian välityksellä. Hänen on osattava tehdä yhteistyötä yksi- ja monikulttuurisessa työympäristössä.

Autoalan perustutkinnon suorittaneen on kyettävä arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan, suunnittelemaan omaa opiskeluaan ja asettamaan oppimisen tavoitteita. Hänen on osattava arvioida ja jäsentää tietoa. Hänen on osattava toimia joustavasti ja luovasti uusissa ja erilaisissa tilanteissa sekä kyettävä ratkaisemaan työssään ongelmatilanteita. Autoalan perustutkinnon suorittaneen on osattava toimia alan ammattieettisten periaatteiden mukaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti sekä noudatettava mm. tehtyjä sopimuksia ja asiakkaita ja työnantajaa koskevaa vaitiolovelvollisuus-, tietosuojaja- ja kuluttajalainsäädäntöä.

Hänen on osattava käsitellä eettisiä ongelmia ja ratkaista ne yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hänen on osattava käyttäytyä suvaitsevasti ja tasa-arvoisesti toisia ihmisiä kohtaan. Hänen on osattava ottaa toiset ihmiset huomioon käyttäytymällä työpaikan edellyttämällä tavalla ja huolehtimalla työpaikan viihtyisyydestä ja yleisestä siisteydestä. Hänen tulee hyväksyä työtoverien ja asiakkaiden erilaiset tunteet sekä hallita omat tunteensa palvelu- ja muissa vuorovaikutustilanteissa. Hänen on osattava vaalia suomalaista kulttuuriperintöä sekä arvostaa omaa ammattiaan ja oltava valmis jatkuvasti kehittämään itseään ja työtään.

TUTKINNON MUODOSTUMINEN

Perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista, jotka ovat pakollisia tai valinnaisia. Lisäksi tutkintoon sisältyy pakollisia ja valinnaisia ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia sekä vapaasti valittavia tutkinnon osia. Lisäksi tutkintoon voi yksilöllisesti sisällyttää tutkinnon osia. Ks. tarkemmin lukusuunnitelmat.

Autoalan perustutkinto, varaosamyymä, muodostuu seuraavista tutkinnon osista:

Ammatilliset tutkinnon osat

Kaikille pakolliset tutkinnon osat

- Kaikille yhteisiä pakollisia tutkinnon osia on yhteensä 60 opintoviikkoa (ov). Tutkinnon osat ovat seuraavat:
  - Huolto- ja korjaustyöt (20 ov)
  - Varaosamyymätyö ja asiakaspalvelu (20 ov)
  - Varastonhallinta (20 ov).

Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

- Tutkintoon kuuluu ammatillisia valinnaisia opintoja 30 opintoviikkoa (ov). Tutkinnon osat ovat seuraavat :
  - Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö (10 ov). Tutkinnon osa on vaihtoehtoinen väyläopintojen kanssa.
  - Lisävaruste- ja tarvikemyyntityö (10 ov)
  - Rengas- ja vannemyynti (10 ov).

Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat

Pakolliset tutkinnon osat

- Kaikille yhteisiä pakollisia tutkinnon osia on yhteensä 16 opintoviikkoa (ov). Mikäli opiskelija suorittaa yhdistelmäopintoja, opiskelee hän edellä mainituista opinnoista lukion vastaavat kurssit oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) mukaisesti. Tarkemmat tiedot opinnoista näkyvät lukusuunnitelmassa.

Valinnaiset tutkinnon osat

- Valinnaisia tutkinnon osia on yhteensä 4 opintoviikkoa (ov). Valinnaiset opinnot toteutetaan oppilaitoksen vuosittaisen yhteistarjonnan mukaan. Jos opiskelija suorittaa yhdistelmäopintoja tai opintoja tietyn väylän mukaan, muodostuvat valinnaiset opinnot kyseisen väylän opinnoista. Tarkemmat tiedot opinnoista näkyvät lukusuunnitelmassa.

Vapaasti valittavat tutkinnon osat

- Vapaasti valittavia tutkinnon osia on yhteensä 10 opintoviikkoa (ov). Vapaasti valittavat opinnot toteutetaan oppilaitoksen vuosittaisen yhteistarjonnan mukaan. Jos opiskelija suorittaa yhdistelmäopintoja tai opintoja tietyn väylän mukaan, muodostuvat vapaasti valittavat opinnot kyseisen väylän opinnoista. Tarkemmat tiedot opinnoista näkyvät lukusuunnitelmassa.

Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat

- Perustutkintoon sisältyy yli 120 opintoviikon meneviä yksilöllisesti syventäviä tutkinnon osia opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) mukaisesti.

ORIENTAATIO-OPINNOT

Orientaatio-opinnoista on määrätty Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa. Orientaatio-opinnot ovat laajuudeltaan 2 ov ja niistä on laadittu erikseen sisällöt ja tavoitteet. Orientaatio-opinnot toteutetaan ammatillisten opintojen yhteydessä seuraavasti:

Peruskoulupohjaiset ryhmät

- Ensimmäisenä opiskeluvuonna 1 ov: Huolto- ja korjaustyöt (20 ov) tutkinnon osan yhteydessä
- Toisena opiskeluvuonna ½ ov: Varaosamyyntityö ja asiakaspalvelu (20 ov) tutkinnon osan yhteydessä
- Kolmantena opiskeluvuonna ½ ov: Varastonhallinta (20 ov) tutkinnon osan yhteydessä

OPINTO-OHJAUS

- Opinto-ohjauksesta on määrätty opetushallituksen tutkinnon perusteissa, Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa sekä siihen liittyvässä erillisessä opinto-ohjauksen suunnitelmassa.

TYÖSSÄOPPIMINEN

Työssäoppimisesta on määrätty opetushallituksen tutkinnon perusteissa ja Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa. Tässä tutkinnossa työssäoppiminen toteutetaan seuraavasti:

- Ensimmäisenä opiskeluvuonna 6 opintoviikkoa. Työssäoppiminen kohdistuu Huolto- ja korjaustyöt (20 ov) tutkinnon osaan.
- Toisena opiskeluvuonna 12 opintoviikkoa. Työssäoppiminen kohdistuu Varaosamyyntityö ja asiakaspalvelu (20 ov) tutkinnon osaan. Työssäoppiminen toteutetaan: Varaosamyyntityö opintojaksossa, jonka laajuus on 12 ov.
- Kolmantena opiskeluvuonna 12 opintoviikkoa. Työssäoppiminen kohdistuu Varastonhallinta (20 ov) tutkinnon osaan. Työssäoppiminen toteutetaan: Varastointijärjestelmät ja varastotyö opintojaksossa, jonka laajuus on 12 ov.

YRITTÄJYYS

- Yrittäjyydestä on määrätty opetushallituksen tutkinnon perusteissa ja Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa. Ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyy yrittäjyyttä vähintään 5 ov. Tässä tutkinnossa yrittäjyys toteutetaan seuraavasti: tutkinnon osassa Huolto- ja korjaustyöt (20 ov) on yrittäjyys erityisesti näkyvissä. Yrittäjyyden opetus toteutetaan integroituna tutkinnon osan sisälle ja arviointi suoritetaan opetushallituksen tutkinnon perusteiden mukaan. Tarkemmat tiedot näkyvät tutkinnon osan suunnitelmassa.

OPINNÄYTE

- Opinnäytteestä on määrätty opetushallituksen tutkinnon perusteissa ja Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa. Opiskelija suunnittelee ja tekee omaa osaamistaan kokoavan opinnäytteen, joka voi olla esim. tuote, työnäyte, portfolio tai esitys. Opiskelija tunnistaa keskeiset ammatilliset vahvuutensa ja kehittää opinnäytettä tehdessään luovuuttaan, innovatiivisuuttaan sekä edistää ammatillista kasvuaan. Hän esittelee ja arvioi opinnäytteensä sekä sen suunnittelun ja toteutuksen. Opiskelija edistää opinnäytteellä omaa työllistymistään. Opinnäytteen laajuus on vähintään 2 ov ja se arvioidaan erikseen niiden tutkinnon osien yhteydessä, joissa se toteutetaan. Opinnäytteestä merkitään päättötodistukseen laajuus ja nimi, erillistä arvosanaa ei anneta. Tässä tutkinnossa opinnäyte toteutetaan seuraavasti: opinnäytteen laajuus on 2 ov ja pyritään toteuttamaan kolmannen lukuvuoden loppupuolella. Opiskelija suunnittelee ja tekee omaa osaamistaan kokoavan opinnäytteen, joka voi olla esim. tuote, työnäyte, portfolio tai esitys. Opinnäytettä ei sisällytetä näyttöihin, vaan toteutetaan ja arvioidaan Varastonhallinta-tutkinnon osassa.
-

OPINTOPOLUT

Peruskoulupohjainen opiskelija voi suorittaa tutkinnon ns. opintopolkuina. Opintopolut muodostuvat erilaisista väylistä, jotka päätetään vuosittain. Tutkinnon opintopolut toteutetaan seuraavina väylinä:

- Opintopolkuun voi sisältyä sellaisia tutkinnon osia, jotka tukevat ja suuntaavat ammatillisia tavoitteita jonkin painopisteen mukaisesti. Tässä tutkinnossa on mahdollista suorittaa seuraavien painopisteiden mukaisia opintoja:
  1. Ammatilliset opinnot (perussuunnitelma)
  2. Ammatilliset opinnot (väylät)
    - o Painopisteet oppilaitoksen yhteistarjonnasta (pätetään vuosittain)
    - o Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta
  3. Yhdistelmäopinnot
- Yhdistelmäopiskelija suorittaa sekä ammatillisen perustutkinnon että ylioppilastutkinnon. Opinnot suoritetaan yhteistyössä Vaasan lyseon lukion kanssa. Osa yhdistelmäopintoja suorittavan opiskelijan ammatilliseen perustutkintoon kuuluvista opinnoista korvataan lukiokursseilla. Korvattavat opinnot ja niiden määrä riippuvat siitä, mitkä ylioppilaskokeet opiskelija suorittaa. Lukio-opinnoilla korvattavat opinnot voivat vaihdella 24 – 40 ov välillä. Tässä tutkinnossa lukiokursseilla korvataan seuraavia ammatillisen perustutkinnon opintoja opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti:
  - o Vapaasti valittavat tutkinnon osat 10 ov
  - o Ammattitaitoa täydentävät pakolliset tutkinnon osat 7 – 14 ov
  - o Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat 4 ov
  - o Ammatillinen valinnainen tutkinnon osa:
Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö 10 ov

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT

- Ammattiosaamisen näytöistä on määrätty opetushallituksen tutkinnon perusteissa ja Vaasan ammattiopiston opetussuunnitelman yhteisessä osassa. Seuraavassa taulukossa näkyy ne tutkinnon ammatilliset osat, joista näyttöjä suoritetaan. Lukusuunnitelmissa on kuvattu tarkemmin, mitkä tutkinnon osat mihinkin opintoväylään kuuluvat (ks. kohta *Lukusuunnitelmat*).
- Taulukosta selviää, toteutetaanko näytöt koko näyttönä vai osanäyttöinä, ketkä päättävät arvosanasta, näytön suoritusajankohta sekä suoritetaanko näyttö työpaikalla vai oppilaitoksessa. Lisäksi taulukosta selviää, millainen näyttö on kyseessä sekä näytön arviointikohteet.
- Tässä tutkinnossa ammattiosaamisen näytöt toteutetaan seuraavasti:

Tutkinnon näyttösuunnitelma

Hyväksytty ammattiosaamisen näyttötoimikunnassa 11.8.2009.

Tutkinnon osat, ov	Toteutus		Arvosanas- työpaikka- ohjaaja		Suoritusajankohta / vuosi	Näyttö- paikka		Näyttö	Näytön arviointi- kohteet			
	Koko näyttö	Osanäytöt	Opettaja	Työpaikka-		Työpaikka	Oppilaitos		1	2	3	4
Huolto- ja korjaustyöt, 20 ov. NAV122 Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö, 10 ov NAV318	x		x	x	1	x		Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä huolto- ja korjaustyötä autokorjaamossa tai muussa mahdollisimman hyvin autokorjaamon oloja vastaavassa paikassa. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityötä auto- tai varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa	x	x	x	x
Varaosamyyntityö ja asiakaspalvelu, 20 ov. NAV171 Lisävaruste- ja tarvikemyyntityö, 10 ov NAV319	x		x	x	2	x		Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla varaston suunnitteluun varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin varaosamyynnin oloja vastaavassa paikassa. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä lisävaruste- ja tarvikemyyntityötä auto- tai varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa.	x	x	x	x
Varastohallinta, 20 ov NAV172 Rengas- ja vannemyynti, 10 ov NAV320	x		x	x	3	x		Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla varaston suunnitteluun varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin varaosamyynnin oloja vastaavassa paikassa. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä rengas- ja vannemyyntityötä auto- tai varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa.	x	x	x	x

1 = Työprosessi

3 = Työn perustana olevan tiedon hallinta

2 = Työmenetelmät, -välineet ja materiaalien hallinta

4 = Elinikäisen oppimisen avaintaidot

LUKUSUUNNITELMAT

- Opintojen alkaessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), joka tehdään tutkinnon lukusuunnitelman pohjalta.
- Lukusuunnitelmassa näkyy
  - o tutkintoon kuuluvat opinnot ja opintojaksot,
  - o ovatko opinnot pakollisia vai valinnaisia,
  - o opintojen suunniteltu suoritusajankohta,
  - o sellaiset tutkinnon osat, jotka korvataan lukio- tai väyläopinnoilla, mikäli opiskelija on kyseiset opinnot valinnut.
- Tutkinnon osia on selostettu myös kohdassa *Tutkinnon muodostuminen*.

Tutkinto sisältää seuraavat lukusuunnitelmat:

Lukusuunnitelma 1

Autoalan perustutkinto, peruskoulupohjainen

Lukusuunnitelma

AUTOALAN PERUSTUTKINTO, VARAOSAMYYJÄ							
Lukusuunnitelma 1, peruskoulupohjainen			Näytöt	Lukuvuosi			Yhteensä
Tutkinnon osan koodi	Opintojakson koodi	Tutkinnon osan nimi / Opintojakson nimi	Luku- vuosi	1 ov	2 ov	3 ov	ov
AMMATILLISET TUTKINNON OSAT							90
<i>Pakolliset tutkinnon osat</i>							60
AV122		Huolto- ja korjaustyöt	1. v				20
	AV12201	Autotekniikan perusteet		6			
	AV12202	Korihuolto ja rengastyöt		2			
	AV12203	Auton rakenne ja huolto		7			
	AV12204	Korjaustyöt		5			
		Työssäoppiminen 1 (sisältyy tutkinnon osaan)		6			
AV171		Varaosamyyntityö ja asiakaspalvelu	2. v				20
	AV17101	Varaosamyyntityö			12		
	AV17102	Myyntityö ja asiakaspalvelu			8		
		Työssäoppiminen 2 (sisältyy tutkinnon osaan)			12		
AV172		Varastohallinta	3. v				20
	AV17201	Varastointijärjestelmät ja varastotyö				12	
	AV17202	Varastohallinta ja tunnusluvut				8	
		Työssäoppiminen 3 (sisältyy tutkinnon osaan)				12	
<i>Valinnaiset tutkinnon osat</i>							30
AV318	AV31801	Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö	1.v	10			
AV319	AV31901	Lisävaruste- ja tarvikemyyntityö	2.v		10		
AV320	AV32001	Rengas- ja vannemyynti	3.v			10	
		Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö (Tutkinnon osa on vaihtoehtoinen väyläopintojen kanssa.)	1.v	10			
AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT							20
<i>Pakolliset tutkinnon osat</i>							
(Yhdistelmäopiskelijoilla osa pakollisista tutkinnon osista korvataan lukio-opinnoilla.)							
011		Äidinkieli					4
	01101	Työelämän viestintä 1					2
	01102	Työelämän viestintä 2					2
020		Toinen kotimainen kieli , ruotsi					1
031		Vieras kieli, englanti					2
061		Matematiikka					3
	06101	Matematiikka 1					1
	06102	Matematiikka 2					1

AUTOALAN PERUSTUTKINTO, VARAOSAMYYJÄ							
Lukusuunnitelma 1, peruskoulupohjainen			Näytöt	Lukuvuosi			Yhteensä
Tutkinnon osan koodi	Opintojakson koodi	Tutkinnon osan nimi / Opintojakson nimi	Luku- vuosi	1 ov	2 ov	3 ov	ov
	06103	Matematiikka 3					1
062		Fysiikka ja kemia					2
	06201	Fysikka					1
	06202	Kemia					1
071		Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto					1
095		Liikunta					1,5
084		Terveystieto					0,5
092		Taide ja kulttuuri 1 ov					1
		Valinnaiset tutkinnon osat					4
		(Yhdistelmäopiskelijoilla valinnaiset tutkinnon osat korvataan lukio-opinnoilla. Tietyn painopisteen mukaan opiskelevilla tutkinnon osat korvataan väyläopinnoilla.)					
		Valinnaiset tutkinnon osat toteutetaan keskitetysti oppilaitoksen vuosittaisen tarjonnan mukaan.					
		VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT					10
		(Yhdistelmäopiskelijoilla vapaasti valittavat tutkinnon osat korvataan lukio-opinnoilla. Tietyn painopisteen mukaan opiskelevilla tutkinnon osat korvataan väyläopinnoilla.)					
		Vapaasti valittavat tutkinnon osat toteutetaan keskitetysti oppilaitoksen vuosittaisen tarjonnan mukaan.					
		AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVÄT JA VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT (jaksotus lukuvuosille)		10	10	10	
		AMMATILLISTA OSAAMISTA YKSILÖLLISESTI SYVENTÄVÄT TUTKINNON OSAT 10 ov					
		Perustutkintoon sisältyy yli 120 opintoviikon meneviä yksilöllisesti syventäviä tutkinnon osia opiskelijan henkilökohtaisen suunnitelman (HOPS) mukaisesti.					
		YHTEENSÄ KAIKKI OPINNOT		40	40	40	120

OPINNOT

Seuraavilla sivuilla on kuvattu tutkinnon sisältämät opinnot. Opintojen yhteyteen on kirjattu opintojen ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä suunnitelma opintojen arvioinnista ja osaamisen arviointimenetelmistä. Suunnitelmissa on myös ohjeelliset toteutustavat oppimateriaaleista, opetusmenetelmistä sekä oppimisympäristöistä. Opintojen ajoitus selviää lukusuunnitelmista (ks. kohta *Lukusuunnitelmat*).

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

Kaikille pakolliset tutkinnon osat

Huolto- ja korjaustyöt, 20 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. (Työssäoppiminen (6 ov) sisältyy tutkinnon osaan.)</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Autotekniikan perusteet, 6 ov - Korihuolto ja rengastyöt, 2 ov - Auton rakenne ja huolto, 7 ov - Korjaustyöt, 5 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen, - visuaalinen, -auditiivinen -AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalisyöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä ammattiosaamisen näytön</p>			<p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalin / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat -tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- hoitaa asiakaspalvelutilanteen ottaen huomioon moottoriajoneuvojen korjausehdot ja autoalan keskeisen lainsäädännön vaikutukset omassa työssään
- neuvoa asiakasta auton teknisissä ongelmissa
- alalla tarvittavan sanaston
- auton kokonaisrakenteen ja järjestelmien toimintatavan
- hakea ja noudattaa autonvalmistajan korjausohjeita
- käyttää auton huoltoon ja korjaukseen tarkoitettuja työvälineitä ja laitteita sekä säilyttää ja huoltaa niitä oikealla tavalla
- suorittaa ajoneuvon perushuollon ja tiedottaa asiakkaalle ajoneuvon tarvitsemista mahdollisista lisätöistä
- suorittaa auton korinhuollon
- tunnistaa auton huollon yhteydessä esiin tulevat korroosioneston puutteet ja osaa neuvoa asiakasta jatkotoimenpiteistä
- tehdä auton pyörien tarkastuksen, tuntee rengasmääräykset, osaa tehdä rengastyöt sekä renkaan tasapainotuksen
- suorittaa auton tarkastuksen mekaanisella tasolla määräaikaikatsastusta varten
- korjata tarkastus- ja huoltotöiden yhteydessä havaitsemiaan yksinkertaisia vikoja
- autoalalle sovellettavia sähkötekniikan peruslakeja siten, että pystyy tekemään jännitemittauksia
- lukea yksinkertaisia auton sähkökaavioita
- käyttää tieto- ja viestintätekniiikan laitteita ja alan ohjelmistoja
- suojata ajoneuvon huolto- ja korjaustoimenpiteiden ajaksi
- toimia tulitöistä annettujen turvallisuusmääräysten mukaisesti
- huolehtia työpaikkansa työsuojelusta ja ympäristönsuojelusta
- käyttää raaka-aineita taloudellisesti sekä osaa lajitella syntyneet jätteet ja tuntee uusiokäytön periaatteet
- ylläpitää työkykyään
- yrittäjyyden periaatteet huolto- ja korjaustöissä.

Arviointi

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija		Opiskelija
Työn kokonaisuuden hallinta	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessiin kuuluvat työvaiheet	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna ohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja ohjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatu- ja taloustavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Asiakaspalvelu	toimii yksinkertaisissa asiakaspalvelutehtävissä	toimii tavallisimmissa asiakaspalvelutilanteissa annettujen ohjeiden perusteella ja neuvoo asiakasta tutuissa tilanteissa	toimii asiakaspalvelutilanteissa annettujen suunnitelmien perusteella ja neuvoo asiakasta vaihtelevissa tilanteissa huomioiden erilaiset asiakkaat
	tekee työnsä ohjattuna moottoriajoneuvojen korjausehtojen mukaisesti	tekee työnsä annettujen ohjeiden mukaan moottoriajoneuvojen korjausehtojen mukaisesti	tekee työnsä moottoriajoneuvojen korjausehtojen mukaisesti ja tarkistaa tarvittaessa kriittiset kohdat
	toimii opastettuna keskeisen autoalan lainsäädännön mukaisesti	toimii annettujen ohjeiden mukaan autoalan lainsäädännön mukaisesti	toimii autoalan lainsäädännön mukaisesti
Auton huolto	tekee auton perushuollon annettujen ohjeiden mukaan	tekee auton perushuollon valmistajan ohjeiden mukaisesti	tekee ajoneuvon perushuollon ja ilmoittaa asiakkaalle mahdollisista lisätöistä
	tekee auton korinhuollon annettujen ohjeiden mukaan	tekee auton korinhuollon annettujen ohjeiden mukaan ja ilmoittaa asiakkaalle mahdollisista korroosioneston puutteista	tekee auton korinhuollon sekä ilmoittaa mahdollisista epäkohdista ja tarvittavista jatkotoimenpiteistä
Tarkastus, vianetsintä ja korjaus	tekee auton tarkastuksen pakokaasutesteineen määräaikaikatsastusta varten opastettuna	tekee auton tarkastuksen pakokaasutesteineen määräaikaikatsastusta varten	tekee auton tarkastuksen pakokaasutesteineen määräaikaikatsastusta varten ja tekee korjausehdotuksen
	etsii ja paikallistaa opastettuna autossa ilmenneitä yksinkertaisia vikoja sekä korjaa ne ohjattuna	etsii ja paikallistaa ohjattuna autossa ilmenneitä liikenneturvallisuuteen vaikuttavia vikoja sekä korjaa ne ohjeiden mukaisesti	etsii ja paikallistaa annettujen ohjeiden mukaisesti autossa ilmenneitä vikoja sekä korjaa ne ohjeiden mukaisesti
	suorittaa auton sähkölaitteen jännitteenmittauksen turvallisesti	suorittaa auton sähkölaitteen jännitehäviömittauksia turvallisesti	suorittaa auton sähkölaitteen jännitehäviömittauksia turvallisesti ja analysoi havaintojaan
	tekee ohjattuna auton renkaiden tarkastuksen	tekee auton pyörien tarkastuksen ja ohjattuna tarvittavat johtopäätökset	tekee auton pyörien tarkastuksen ja tarvittavat johtopäätökset
	suojaa ajoneuvon siihen tarkoitetuilla suojaimilla	suojaa ajoneuvon siihen tarkoitetuilla suojaimilla ja huolehtii työympäristönsä siisteydestä	suojaa ajoneuvon siihen tarkoitetuilla suojaimilla ja huolehtii työympäristönsä siisteydestä koko työskentelyn ajan

	tekee turvallisuusohjeita noudattaen auton rengastöitä ja renkaiden tasapainotuksia, mutta tarvitsee välillä ohjausta	tekee turvallisuusohjeita noudattaen annettujen ohjeiden mukaisesti auton rengastöitä ja renkaiden tasapainotuksia	tekee turvallisuusohjeita noudattaen auton rengastöitä ja renkaiden tasapainotuksia sekä neuvoo tarvittaessa asiakasta renkaiden ja vanteiden valinnassa
	etsii ohjattuna työsuorituksessaan tarvittavia tietoja tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen	etsii työsuorituksessaan tarvittavia tietoja tieto- ja viestintäteknikkaa hyväksi käyttäen	etsii työsuorituksessaan tarvittavia tietoja tieto- ja viestintäteknikkaa sekä muuta materiaalia monipuolisesti hyväksi käyttäen
Työvälineet ja materiaalit	käyttää keskeisimpiä työvälineitä ja materiaaleja tutuissa työtilanteissa, mutta tarvitsee ohjausta	käyttää työvälineitä ja materiaaleja tutuissa työtilanteissa annettujen ohjeiden mukaan säilyttää työkalut ja tunnistaa materiaalit ohjattuna	valitsee työhön sopivat työvälineet sekä käyttää työvälineitä ja materiaaleja vaihtelevissa työtilanteissa säilyttää ja hoitaa työkalut sekä tunnistaa materiaalit ohjeiden mukaisesti
Kestävä kehitys	lajittelee jätteet ohjeiden mukaan	pitää työympäristön puhtaana ja järjestyksessä huomioiden kierrätyksen ja lajittelun merkityksen.	pitää työympäristön puhtaana ja järjestyksessä koko työvaiheen ajan huomioiden kierrätyksen ja lajittelun merkityksen.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Asiakaspalvelu ja yrittäjyys	tuntee tavallisimmat asiakaspalvelun periaatteet	tuntee asiakaspalvelun periaatteet	tuntee asiakaspalvelun periaatteet
	tuntee tavallisimmat moottoriajoneuvojen ja niiden osien korjausehdot	tuntee tavallisimmat moottoriajoneuvojen korjausehdot ja hankkii lisätietoa ohjeiden mukaan	tuntee moottoriajoneuvojen korjausehdot, hankkii tarvittaessa lisätietoa ja osaa soveltaa sitä
	tuntee tavallisimmat auton valmistajien takuuehdot ja osaa etsiä lisätietoa opastettuna	tuntee tavallisimmat auton valmistajien takuuehdot ja osaa etsiä lisätietoa annettujen ohjeiden perusteella	tuntee auton valmistajien takuuehdot sekä osaa tarvittaessa soveltaa niitä asiakaspalvelutilanteessa
	tuntee keskeisen autoalan lainsäädännön	etsii tietoa lainsäädännön toteutumisesta työssään	varmistaa lainsäädännön toteutumisen työssään
	arvioi opastettuna oman työn merkitystä yrityksen kannattavuuteen sekä työvirheen merkitystä liikenneturvallisuudelle.	arvioi työnteon ja yrittäjyyden merkitystä autoalalla sekä työvirheen merkitystä liikenneturvallisuudelle.	tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen autoalalla sekä tietää virheen korjauksesta aiheutuvat kustannukset yritystoiminnassa ja asiakaspalvelussa

Auton kokonaisrakenne ja järjestelmien toiminta	tuntee pääpiirteissään auton kokonaisrakenteen, järjestelmien toiminnan ja osien nimitykset	tuntee liikenneturvallisuuden vaikuttavien auton rakenteiden ja järjestelmien toimintoja ja osien nimityksiä	tuntee tavanomaisimmin käytetyt auton kokonaisrakenteet, järjestelmien toiminnan ja osien nimitykset
	tietää auton huollon tarpeellisuuden	ymmärtää auton perushuollon tarpeellisuuden	ymmärtää auton perushuollon tarpeellisuuden ja merkityksen auton toimintavarmuudelle
Renkaat ja vanteet	tuntee rengaspaineiden, pyörimissuunnan ja kulutuspuunnan urasyvyyden merkityksen ajoturvallisuuteen	tuntee rengasmerkinnät ja renkaiden käyttöön liittyvät määräykset	tuntee rengasmääräykset siten, että löytää tarvitsemansa tiedon
	tuntee pääpiirteissään auton pyörien asentokulmat	tuntee auton pyörien asentokulmat ja niiden vaikutukset pääpiirteissään renkaiden kulumiseen ja auton ajettavuuteen	tuntee auton pyörien asentokulmat ja virheellisten asentojen vaikutukset renkaiden kulumiseen ja auton ajettavuuteen
Sähkötekniikka	tuntee autoalan sähköturvallisuuden perusteet	tuntee autoalalle sovellettavia sähkötekniikan peruslakeja pääpiirteittäin sekä sähköturvallisuuden perusteet	tuntee autoalalle sovellettavat sähkötekniikan peruslait pääpiirteittäin sekä sähköturvallisuuden perusteet
	tuntee autojen sähkökaavioiden tarkoituksen	tuntee yleisimmät autojen sähkökaavioiden piirrosmerkit	tuntee autojen yksinkertaisten sähkökaavioiden lukutavan
Tieto- ja viestintätekniikan tuntemus	tuntee yleisimpiä ohjelmistoja ja osaa etsiä tietoa tietoverkoista sekä osaa tallentaa ja löytää tallentamansa tiedot, mutta tarvitsee joskus ohjausta	käyttää annettujen ohjeiden mukaan ohjelmistoja ja osaa etsiä tietoa tietoverkoista sekä osaa ohjeiden mukaan tallentaa ja löytää tallentamansa tiedot	käyttää itsenäisesti ohjelmistoja ja osaa etsiä tietoa tietoverkoista sekä tallentaa ja löytää tallentamansa tiedot
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	suoriutuu tiedonhankinnassa ohjattuna	hankkii tietoa ohjeiden mukaan	toimii oma-aloitteisesti tiedonhankkijana
	selviytyy tutuista tilanteista, mutta muuttuvissa ja valintatilanteissa tarvitsee ohjausta ja tukea	selviytyy muuttuvista ja valintatilanteista oma aloitteisesti	toimii erilaisissa tilanteissa tarkoituksen mukaisesti ja löytää toiminnalleen vaihtoehtoisia toimintatapoja
	arvioi ohjattuna omaa työtään.	ottaa vastaan palautetta ja toimii palautteen mukaisesti	kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta

Vuorovaikutus ja yhteistyö	pystyy toimimaan erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä ja pyytää tarvittaessa apua muilta	toimii erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä	tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon muut työyhteisön jäsenet
Ammattietiikka	noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, sopimuksia ja säädöksiä sekä aikatauluja	noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, sopimuksia sekä aikatauluja sekä toimii yrityksen arvojen mukaisesti	toimii opiskelu- ja työyhteisössä arvojen, tavoitteiden, eettisten ohjeiden, sopimusten ja säädösten mukaisesti vaihtelevissa tilanteissa sekä noudattaa aikatauluja
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	suhtautuu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään ja tuntee yleistiedot ensiavun antamisesta	vastaa toimintansa turvallisuudesta	kehittää itsenäisesti toimintaansa turvallisemmaksi
	noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön muut jäsenet	havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä
	käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet	osaa arvioida suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön
	käyttää ergonomisia työasentoja	ottaa oman työn suunnittelussa huomioon turvallisuus- ja terveystieteellisiä sekä ylläpitää työympäristön turvallisuutta ja ergonomisuutta	ottaa oman työn suunnittelussa huomioon turvallisuus- ja terveystieteellisiä sekä ylläpitää työympäristön turvallisuutta ja ergonomisuutta sekä soveltaa oppimaansa ylläpitävissäkin tilanteissa

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä huolto- ja korjaustöitä autokorjaamossa tai muussa mahdollisimman hyvin autokorjaamon oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta auton mekaaninen tarkastus määräaikaikäskatsastusta varten
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta asiakaspalvelu ja auton kokonaisrakenne
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon
- ottaminen sekä vuorovaikutus ja yhteistyö.

Autotekniikan perusteet, 6 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- käyttää auton tai moottoripyörän huoltoon tarkoitettuja työvälineitä ja laitteita sekä säilyttää ja huoltaa niitä oikealla tavalla
- tunnistaa töissään työturvallisuusriskit ja tietää, miten välttää vaaratilanteet ja miten vaaratilanteessa tulee toimia, sekä tuntee yleistiedot ensiavun antamisesta
- suorittaa asennustehtäviä
- tehdä ja lukea teknisiä piirroksia
- käyttää työntömittaa ja mikrometriä autotekniikan sovelluksissa
- ensimmäiselle vuodelle tärkeät ja ajankohtaiset opintoihin liittyvät asiat (orientaatio-opinnot).

Opiskelija tuntee

- autoihin liittyvän materiaalitekniikan.

Keskeiset sisällöt

- Työn kokonaisuuden hallinta
- Työvälineet, -koneet, materiaalit ja tarvikkeiden käyttö
- Kestävä kehitys
- Oppiminen ja ongelmanratkaisu
- Terveys, turvallisuus ja toinintakyky

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Korihuolto ja rengastyöt, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- käyttää auton tai moottoripyörän huoltoon tarkoitettuja työvälineitä ja laitteita sekä säilyttää ja huoltaa niitä oikealla tavalla
- tunnistaa töissään työturvallisuusriskit ja tietää, miten välttää vaaratilanteet ja miten vaaratilanteessa tulee toimia, sekä tuntee yleistiedot ensiavun antamisesta
- tehdä auton tai moottoripyörän pesun, vahauksen ja tarkastaa mahdolliset korivauriot
- tehdä pyörien tarkastuksen ja tuntee rengasmääräykset sekä osaa tehdä rengastyön
- huolehtia ympäristönsuojelusta ja työpisteensä siisteydestä ja työturvallisuudesta
- ylläpitää työkykyään.

Opiskelija tuntee

- yrittäjyyden periaatteen huoltotöissä.

Keskeiset sisällöt

- Työn kokonaisuuden hallinta
- Korin huolto
- Rengastyö
- Työvälineet, -koneet, materiaalit ja tarvikkeiden käyttö
- Kestävä kehitys
- Oppiminen ja ongelmanratkaisu
- Terveys, turvallisuus ja toinintakyky

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Auton rakenne ja huolto, 7 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- käyttää auton tai moottoripyörän huoltoon tarkoitettuja työvälineitä ja laitteita sekä säilyttää ja huoltaa niitä oikealla tavalla
- tunnistaa töissään työturvallisuusriskit ja tietää, miten välttää vaaratilanteet ja miten vaaratilanteessa tulee toimia, sekä tuntee yleistiedot ensiavun antamisesta
- tehdä auton tai moottoripyörän kuntohuollon
- ottaa huomioon korjausehdot ja autoalan keskeisen lainsäädännön vaikutukset omassa työssään
- huolehtia ympäristönsuojelusta ja työpisteensä siisteydestä ja työturvallisuudesta
- käyttää huoltotarvikkeita taloudellisesti sekä osaa jätteiden lajittelun ja uusiokäytön.

Opiskelija tuntee

- auton rakenteen.

Keskeiset sisällöt

- Työn kokonaisuuden hallinta
- Työvälineet, -koneet, materiaalit ja tarvikkeiden käyttö
- Kuntohuolto(ilman valmistajan huolto-ohjelmaa)
- Auton kokonaisrakenteen ja järjestelmien toiminnan tunteminen
- Huolto-ohjeet ja teknologia
- Terveys, turvallisuus ja toinintakyky

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Korjaustyöt, 5 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- hoitaa asiakaspalvelutilanteen ottaen huomioon moottoriajoneuvojen korjausehdot ja autoalan keskeisen lainsäädännön vaikutukset omassa työssään
- neuvoa asiakasta auton teknisissä ongelmissa
- alalla tarvittavan sanaston
- auton kokonaisrakenteen ja järjestelmien toimintatavan
- hakea ja noudattaa autonvalmistajan korjausohjeita
- käyttää auton korjaukseen tarkoitettuja työvälineitä ja laitteita sekä säilyttää ja huoltaa niitä oikealla tavalla
- tehdä auton pyörien tarkastuksen, tuntee rengasmääräykset, osaa tehdä rengastyöt sekä renkaan tasapainotuksen
- suorittaa auton tarkastuksen mekaanisella tasolla määräaikaikatsastusta varten
- autoalalle sovellettavia sähkötekniikan peruslakeja siten, että pystyy tekemään jännitemittauksia
- lukea yksinkertaisia auton sähkökaavioita
- käyttää tieto- ja viestintätekniikan laitteita ja alan ohjelmistoja
- suojata ajoneuvon korjaustoimenpiteiden ajaksi
- toimia tulitöistä annettujen turvallisuusmääräysten mukaisesti
- huolehtia työpaikkansa työsuojelusta ja ympäristönsuojelusta
- käyttää raaka-aineita taloudellisesti sekä osaa lajitella syntyneet jätteet ja tuntee uusiokäytön periaatteet
- ylläpitää työkykyään
- yrittäjyyden periaatteet korjaustöissä.

Keskeiset sisällöt

- työn kokonaisuuden hallinta
- taloudellinen ja laadukas toiminta
- asiakaspalvelu
- tarkastus, vianetsintä ja korjaus
- työvälineet ja materiaalit
- kestävä kehitys
- asiakaspalvelu ja yrittäjyys
- auton kokonaisrakenne ja järjestelmien toiminta
- renkaat ja vanteet
- sähkötekniikka
- tieto- ja viestintätekniikan tuntemus
- oppiminen ja ongelmanratkaisu
- vuorovaikutus ja yhteistyö
- ammattietiikka
- terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Varaosamyymä ja asiakaspalvelu, 20 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. (Työssäoppiminen (12 ov) sisältyy tutkinnon osaan.)</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Varaosamyymätyö, 12 ov - Myymätyö ja asiakaspalvelu, 8 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen, - auditiivinen - AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalityöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus. <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalin / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat - tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä.</p> <p>Tutkinto suoritetaan osallistumalla koulutukseen, työssäoppimalla ja antamalla ammattiosaamisen näytöt ammattitaidosta.</p>			

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- huomioida asiakkaan ja tervehtii häntä
- tehdä tarvekartoituksen asiakkaan kuvauksen perusteella
- edustamiensa ajoneuvojen ja tuotteiden tekniikan
- edustamansa liikkeen varaosaohjelmat ja luettelot (EPC)
- autoalaa koskevaa lainsäädäntöä ja sopimuksia siten, että pystyy neuvomaan asiakasta auton varusteluun kuuluvissa asioissa
- esittää asiakkaan tarvitsemia lisäosia, tarvikkeita ja palveluita
- viedä myyntiprosessin päätökseen asiakasta tyydyttävällä tavalla
- toimia myyntikampanjan tavoitteiden mukaisesti
- pitää myymäläympäristön esteettisesti sellaisena, jossa asiakkaat viihtyvät.

Arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessien hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessin	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna ohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja ohjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatu- ja taloustavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Asiakaspalvelu	huomioi asiakkaan ja tervehtii häntä	selviää työhön liittyvästä asiakaspalvelusta	osaa toimia asiakasta palvellen työn eri vaiheissa osaa toimia erilaisissa vuorovaikutus- ja palvelutilanteissa kohteliaasti ja aktiivisesti

Myyntityö	sijoittaa myytävät tuotteet liikkeen tyylin mukaisesti osaa hakea ja esitellä asiakkaan haluaman tuotteen	osallistuu aktiivisesti liikkeen markkinointiin osaa hakea ja esitellä asiakkaan haluaman tuotteen ja tarjota lisämyyntiä	toimii myyntikampanjan tavoitteiden mukaisesti osaa hakea ja esitellä asiakkaan tarvitseman kokonaispalvelun
Mediaosaaminen	osaa ohjattuna etsiä tuotetietoja eri medioista	tuntee eri medioiden käyttömahdollisuudet	osaa hyödyntää eri medioita omassa toiminnassaan
Käytös ja pukeutuminen	osaa ilmaista pukeutumisellaan liikkeen imagon.	osaa ilmaista käyttäytymisellään ja pukeutumisellaan liikkeen imagon.	ylläpitää liikkeen imagoa käytöksellään ja pukeutumisellaan.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	hankkii ohjattuna tietoa	hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti	perustelee työhön liittyviä ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta
	tietää autoalaa koskevien lainsäädännön ja sopimusten olemassaolon.	tuntee autoalaa koskevaa lainsäädäntöä ja sopimuksia siten, että pystyy keskustelemaan asiakkaan kanssa niistä.	tuntee autoalaa koskevaa lainsäädäntöä ja sopimuksia siten, että pystyy neuvomaan asiakasta auton varusteluun kuuluvissa asioissa.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Kestävä kehitys	noudattaa ohjatusti autoalalla vaadittavia kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja	tuntee yrityksen laatu- ja ympäristöjärjestelmän merkityksen ja neuvoo asiakasta jätteiden käsittelyssä	osaa suositella asiakkaalle pienemmän ympäristökuorman aiheuttavia tuotteita
Estetiikka	työskentelee ohjatusti myymäläympäristön viihtyisyyteen vaikuttavien tekijöiden mukaisesti.	työskentelee myymäläympäristön viihtyisyyteen vaikuttavien tekijöiden mukaisesti.	kehittää myymäläympäristön viihtyisyyteen vaikuttavia esteettisiä periaatteita

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla varaston suunnitteluun varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin varaosamyynnin oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta asiakaspalvelu, asiakkaan tarpeen määrittäminen ja ratkaisun löytäminen myyntitapahtuman toteuttamiseksi
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista esteettinen osaaminen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Varaosamyyntityö, 12 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- tehdä tarvekartoituksen asiakkaan kuvauksen perusteella
- edustamiensa ajoneuvojen ja tuotteiden tekniikan
- edustamansa liikkeen varaosaohjelmat ja luettelot (EPC)
- autoalaa koskevaa lainsäädäntöä ja sopimuksia siten, että pystyy neuvomaan asiakasta auton varusteluun kuuluvissa asioissa
- esittää asiakkaan tarvitsemia lisäosia ja tarvikkeita.

Keskeiset sisällöt

- oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen
- työn kokonaisuuden hallinta
- taloudellinen ja laadukas toiminta
- myyntityö
- mediaosaaminen
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- kestävä kehitys.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja

työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Myyntityö ja asiakaspalvelu, 8 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- huomioida asiakkaan ja tervehtii häntä
- esittää asiakkaan tarvitsemia palveluita
- viedä myyntiprosessin päätökseen asiakasta tyydyttävällä tavalla
- toimia myyntikampanjan tavoitteiden mukaisesti
- pitää myymäläympäristön esteettisesti sellaisena, jossa asiakkaat viihtyvät.

Keskeiset sisällöt

- oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen
- työn kokonaisuuden hallinta
- taloudellinen ja laadukas toiminta
- asiakaspalvelu
- myyntityö
- mediaosaaminen
- käytös ja pukeutuminen
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- estetiikka

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Varastonhallinta, 20 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. (Työssäoppiminen 12 ov) sisältyy tutkinnon osaan.)</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opinnäyte (2 ov) 	<ul style="list-style-type: none"> - Varastointijärjestelmät ja varastotyö, 12 ov - Varastonhallinta ja tunnusluvut, 8 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen, -auditiivinen -AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalityöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus. <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalit / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat - tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä.</p> <p>Tutkinto suoritetaan osallistumalla koulutukseen, työssäoppimalla ja antamalla ammattiosaamisen näytöt ammattitaidosta.</p>			

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- varastotyön perusteet ja tuntee yleisimmät varastointijärjestelmät
- varastokirjanpidon perusteet
- varastonhallintaan vaikuttavia tekijöitä siten, että hän osaa päättää tuotteiden tilaamisen ajankohdan ja tuotemäärän
- inventaarion suoritustavat ja raportoinnin
- perustella, milloin tuote on poistettava myynnistä ja varasto-ohjelmasta
- matemaattisia taitoja siten, että hän osaa päätellä varaston tunnusluvuista, onko toiminta taloudellisesti kannattavaa
- tehdä päivätilauksen vakiotoimittajilta
- takuukäsittelyn ja palautustuotteiden menettelytavat
- menettelytavat palavien ja vaarallisten aineiden varastoinnissa
- lajitella jätteet kierrätyksen ja kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti
- varastotyöhön liittyvät työturvallisuusasiat ja osaa ylläpitää työkykyään.

Arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessien hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessin	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Varastotyö	osaa tehdä tilauksen annettujen ohjeiden mukaan	osaa muuttaa tilausehdotusta varastotilanteen mukaan	osaa ennakoida tilauksia kausivaihteluiden perusteella
	tekee ohjattuna tuotteiden vastaanoton, tulotarkastuksen ja tuotemäärien laskennan ja hyllytyksen	tekee omatoimisesti tuotteiden vastaanoton ja tulotarkastuksen, lisää tuotteet saldoihiin ja tarvittaessa korjaa oikeiksi	osaa tehdä ehdotuksia tilattavista, varastoitavista ja poistettavista tuotteista
	osaa ohjattuna varastoida palavat, vaaralliset ja pyrotekniset aineet.	osaa varastoida palavat, vaaralliset ja pyrotekniset aineet ohjeiden mukaan.	osaa varastoida palavat, vaaralliset ja pyrotekniset aineet.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Varastointijärjestelmät	osaa toimia yrityksen varastointijärjestelmän mukaisesti	osaa toimia yleisimpien varastointijärjestelmien mukaisesti	tekee kehitysehdotuksia yleisten varastointijärjestelmien perusteella
Inventaario	osaa ohjattuna vuosiinventaarion suoritusavat ja raportoinnit	osaa vuosi-inventaarion suoritusavat ja raportoinnit, mutta tarvitsee välillä ohjausta	osaa vuosi-inventaarion suoritusavat ja raportoinnit
	osaa ohjattuna päätellä tuotteen varastoinnin tarpeellisuutta	osaa päätellä tuotteen varastossa pitämisen kannattavuutta	osaa perustella, milloin tuote on jätettävä pois varasto-ohjelmasta

	osaa toimia ohjattuna takuu- ja palautustuotteiden kanssa.	osaa toimia takuu- ja palautustuotteiden kanssa.	osaa tiedottaa esimiehelleen takuu- ja palautustuotteista.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Tiedonhankinta	suorittuu tiedonhankinnasta ohjattuna	hankkii tietoa ohjeen mukaan	toimii oma-aloitteisesti tiedonhankkijana
Kestävä kehitys	lajittelee jätteet annettujen ohjeiden mukaan	tuntee ongelmajätteiden varastoinnin ja käsittelyn erityispiirteet	pyrkii toiminnassaan minimoimaan jätteiden synnyn
Työturvallisuus	toimii työpaikan työturvallisuusohjeiden mukaisesti.		

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla varaston suunnitteluun varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin varaosamyynnin oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinnasta oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta varastotyö
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista kestävä kehitys.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintosuorituksessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Varastointijärjestelmät ja varastotyö, 12 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- varastotyön perusteet ja tuntee yleisimmät varastointijärjestelmät
- varastonhallintaan vaikuttavia tekijöitä siten, että hän osaa päättää tuotteiden tilaamisen ajankohdan ja tuotemäärän
- tehdä päivätilauksen vakiotoimittajilta
- takuukäsittelyn ja palautustuotteiden menettelytavat
- menettelytavat palavien ja vaarallisten aineiden varastoinnissa
- lajitella jätteet kierrätyksen ja kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti
- varastotyöhön liittyvät työturvallisuusasiat ja osaa ylläpitää työkykyään.

Keskeiset sisällöt

- oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen
- työn kokonaisuuden hallinta
- taloudellinen ja laadukas toiminta
- varastotyö
- varastointijärjestelmät
- tiedonhankinta
- kestävä kehitys
- työturvallisuus.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyviin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Varaston hallinta ja tunnusluvut, 8 ov

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- varastokirjanpidon perusteet
- varastonhallintaan vaikuttavia tekijöitä siten, että hän osaa päättää tuotteiden tilaamisen ajankohdan ja tuotemäärän
- inventaarion suoritustavat ja raportoinnin
- perustella, milloin tuote on poistettava myynnistä ja varasto-ohjelmasta
- matemaattisia taitoja siten, että hän osaa päätellä varaston tunnusluvuista, onko toiminta taloudellisesti kannattavaa
- varastotyöhön liittyvät työturvallisuusasiat ja osaa ylläpitää työkykyään.

Keskeiset sisällöt

- oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen
- työn kokonaisuuden hallinta
- taloudellinen ja laadukas toiminta
- varastotyö
- inventaario
- tiedonhankinta
- työturvallisuus.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

Vapaa-ajan ajoneuvojen sekä niiden varaosien myyntityö, 10 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p>		<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen, -auditiivinen -AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalityöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä.</p> <p>Tutkinto suoritetaan osallistumalla koulutukseen, työssäoppimalla ja antamalla ammattiosaamisen näytöt ammattitaidosta.</p>			<p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalit / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat - tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- liikkeensä edustamien tuotteiden tekniikan siten, että voi myydä liikkeen koko mallistoa huomioiden asiakkaan tarpeet
- tilata asiakkaan haluaman ajoneuvon ja määrittellä sen hinnan liikkeelle ja asiakkaalle
- autotalon kokonaispalvelut ja osaa tarjota niitä asiakkaalle
- kaupan jälkeisen yhteydenpidon asiakkaaseen
- hankkia uusia asiakkaita mm. käyttämällä hyväksi autoliikkeen asiakastietoja
- toimia työyhteisössä ryhmän jäsenenä
- toimia monikulttuurisessa työympäristössä
- kehittää ammattitaitoaan tiimin jäsenenä
- tarvittaessa määrittää tulevan vaihtoyksikön kunnan alustavasti ja myös suuntaa antavan sisäänostohinnan
- liikkeensä edustamien ajoneuvojen ja koneiden tekniikkaa siten, että löytää joutuisasti oikeasta hakemistosta huoltoon ja korjaamiseen tarvittavat osanumerot ja tarvikkeet
- neuvoa asiakasta lisätarvikkeiden ja tarvittavien työvälineiden myyntiä huomioiden.

Arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessien hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessin	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	osaa ohjattuna tarjota autotalon palveluja asiakkaalle.	osaa tarjota autotalon palveluja asiakkaalle.	osaa autotalon kokonaispalvelut ja tarjota niitä asiakkaalle.
	osaa liikkeensä edustamien tuotteiden tekniikan siten, että voi ohjattuna myydä liikkeen mallistoja	osaa liikkeensä edustamien tuotteiden tekniikan siten, että voi myydä liikkeen mallistoja	osaa liikkeensä edustamien tuotteiden tekniikan siten, että voi myydä liikkeen koko mallistoa huomioiden asiakkaan tarpeet
	osaa ohjattuna määrittellä asiakkaan haluaman ajoneuvon hinnan ajoneuvon hinnan liikkeelle ja asiakkaalle	osaa määrittellä asiakkaan haluaman ajoneuvon hinnan liikkeelle ja asiakkaalle	osaa tilata asiakkaan haluaman ajoneuvon ja määrittellä sen hinnan liikkeelle ja asiakkaalle
	osaa ohjattuna määrittää tulevan vaihtoyksikön suuntaa antavan sisäänostohinnan	osaa tarvittaessa määrittää tulevan vaihtoyksikön suuntaa antavan sisäänostohinnan	osaa tarvittaessa määrittää tulevan vaihtoyksikön kunnon alustavasti ja myös suuntaa antavan sisäänostohinnan
	osaa ohjattuna neuvoa asiakasta lisätarvikkeiden myyntiä huomioiden.	osaa neuvoa asiakasta lisätarvikkeiden myyntiä huomioiden.	osaa neuvoa asiakasta lisätarvikkeiden myyntiä huomioiden.

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	osaa ohjattuna käyttää autoliikkeen asiakastietoja	osaa käyttää hyväksi autoliikkeen asiakastietoja	osaa hankkia uusia asiakkaita mm. käyttämällä hyväksi autoliikkeen asiakastietoja
	osaa liikkeensä edustamien ajoneuvojen ja koneiden tekniikkaa siten, että ohjattuna löytää huoltoon ja korjaamiseen tarvittavat osanumerot ja tarvikkeet.	osaa liikkeensä edustamien ajoneuvojen ja koneiden tekniikkaa siten, että löytää huoltoon ja korjaamiseen tarvittavat osanumerot ja tarvikkeet.	osaa liikkeensä edustamien ajoneuvojen ja koneiden tekniikkaa siten, että löytää joutuisasti oikeasta hakemistosta huoltoon ja korjaamiseen tarvittavat osanumerot ja tarvikkeet.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	pystyy asiakaspalveluun	osaa keskustella asiakkaan kanssa kaupan jälkeen	pitää kaupan jälkeen yhteyttä asiakkaaseen
	on työyhteisössä ryhmässä	on työyhteisössä ryhmän jäsenenä	toimii työyhteisössä ryhmän jäsenenä
	hyväksyy monikulttuurisen työympäristön	on monikulttuurisessa työympäristössä	toimii monikulttuurisessa työympäristössä
	kehittää ohjattuna ammattitaitoaan.	kehittää ammattitaitoaan.	kehittää ammattitaitoaan tiimin jäsenenä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä vapaa-ajan ajoneuvojen tai varaosien myyntitöitä auto- tai varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta liikkeen edustamien tuotteiden tekniikan tunteminen
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta asiakastietojen hyväksikäyttö
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista asiakkaan kanssa toimiminen.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintosuorituksessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Lisävaruste- ja tarvikemyyntityö, 10 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p>		<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen, -auditiivinen -AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalityöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus. <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalit / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat - tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä.</p> <p>Tutkinto suoritetaan osallistumalla koulutukseen, työssäoppimalla ja antamalla ammattiosaamisen näytöt ammattitaidosta.</p>			

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- liikkeensä edustamien ajoneuvojen tekniikkaa siten, että niihin kuuluvat ja lisävarusteina myytävät tuotteet ovat myytävissä
- lämmityslaitteet, ilmastoinnit ja kylmäkäynnistyksen apulaitteet sähkö- ja polttoainekäyttöisinä
- sisustuksen ja verhoilun varusteet ja eri vaihtoehdot
- valolaitteet, valomaskit ja akut
- perävaunut ja niiden vetovarusteet
- renkaat, vanteet ja niiden huoltotarvikkeet
- ajoneuvojen yleisimmät poltto- ja voiteluaineet
- ajoneuvojen maalipinnan ja niiden rakenteiden hoito- ja pesuaineet
- alustojen suoja-aineet
- alustasarjat sekä madallus- ja muut tuunaustarvikkeet
- korivarusteet, maalit, lakat, pyyhkimet ja tavarankuljetusapulaitteet.

Arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessien hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessin	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työhjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työhjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatu- ja taloustavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	on ohjattuna myymässä liikkeensä edustamiin ajoneuvoihin kuuluvia ja lisävarusteina myytäviä tuotteita.	on myymässä liikkeensä edustamiin ajoneuvoihin kuuluvia ja lisävarusteina myytäviä tuotteita.	pystyy itsenäisesti myymään liikkeensä edustamiin ajoneuvoihin kuuluvat ja lisävarusteina myytävät tuotteet.

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	osaa ohjattuna liikkeensä edustamien ajoneuvojen tekniikkaa.	osaa liikkeensä edustamien ajoneuvojen tekniikkaa.	osaa liikkeensä edustamien ajoneuvojen tekniikan.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	on ohjattuna mukana myyntityön eri vaiheissa huomioiden sisäisen asiakkuuden.	selviää työhön liittyvästä asiakaspalvelusta.	osaa toimia asiakasta palvelleen työn eri vaiheissa osaa toimia erilaisissa vuorovaikutus- ja palvelutilanteissa kohteliaasti.
	suorittuu tiedonhankinnasta ohjattuna.	hankkii tietoa ohjeen mukaan.	toimii oma-aloitteisesti tiedonhankkijana.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla lisävarustemyyntiin varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin varaosamyynnin oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista tiedonhankinta.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintosuorituksessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Rengas- ja vannemyynti, 10 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näyttö 	<p>Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.</p>		<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen, -auditiivinen -AV-materiaalit. <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - työsalityöskentely - työssäoppiminen - harjoitustehtävät - verkko-opetus. <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - työsalit / luokkahuone - muut opiskeluun tarkoitettut tilat - tutustumiskäynnit yrityksiin - työssäoppimisyritykset - tietoverkko.
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää oppilaitoksessa arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai vastaavat opettajat yhdessä.</p> <p>Tutkinto suoritetaan osallistumalla koulutukseen, työssäoppimalla ja antamalla ammattiosaamisen näytöt ammattitaidosta.</p>			

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- määrittellä renkaiden ja vanteiden liikennekelppoisuuden
- renkaiden ja vanteiden ajoneuvokohtaisen soveltuvuuden, käyttäen hyväkseen sopivuuohjeistoja
- käyttää STRO:n normistoa
- tarjota asiakkaalle sopivia rengas- ja vannetuotteita asiakkaan määrittämässä hintatasossa
- asentaa turvallisesti renkaan vanteelle ja vaihtaa autoon pyörät
- opastaa asiakasta renkaiden kulumisessa ja –ajokäyttäytymiseen liittyvissä asioissa
- määräykset koskien renkaiden sijoittelua, nastoitusta ja urasyvyvyyksiä
- renkaisiin ja vanteisiin liittyvien oheistarvikkeiden myynnin
- ymmärtää myös kuorma- ja linja-autojen, maansiirto-, maatalous- ja teollisuuskoneiden sekä moottoripyörien rengasmyynnin perusteet

Arviointi

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessien hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmallinen tekeminen	suunnittelee ja tekee ohjattuna työprosessin	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan työprosessin ja toteuttaa sen pääsääntöisesti itsenäisesti	suunnittelee ja toteuttaa työprosessin itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita	noudattaa työaikoja ja suunnitelmia sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatu- ja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuja taloustavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	osaa ohjattuna tarjota asiakkaalle sopivaa rengaspakettia	osaa tarjota asiakkaalle sopivaa rengaspakettia asiakkaan määrittämässä hintatasossa	osaa tarjota asiakkaalle vaihtoehtoisia rengaspaketteja
	suoriutuu ohjattuna renkaiden ja vanteiden oheistarvikkeiden myyntityöstä	osaa renkasiin ja vanteisiin liittyvien oheistarvikkeiden myynnin, mutta tarvitsee välillä ohjausta	kykenee itsenäiseen myyntityöhön liittyen renkaiden ja vanteiden oheistarvikkeisiin
	osaa ohjattuna määritellä renkaiden ja vanteiden liikennekelppoisuuden.	määritellä renkaiden ja vanteiden liikennekelppoisuuden, mutta tarvitsee välillä ohjausta.	osaa määritellä renkaiden ja vanteiden liikennekelppoisuuden.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	käyttää ohjattuna hyväkseen renkaiden ja vanteiden sopivuusohjeistoja ja STRO:n normistoa	käyttää hyväkseen renkaiden ja vanteiden sopivuusohjeistoja ja STRO:n normistoa, mutta tarvitsee välillä ohjausta	käyttää hyväkseen renkaiden ja vanteiden sopivuusohjeistoja ja STRO:n normistoa

	osaa opastettuna selvittää määräykset koskien renkaiden sijoittelua, nastoitusta ja urasyvyyskäsiä	tuntee yleisimmät määräykset koskien renkaiden sijoittelua, nastoitusta ja urasyvyyskäsiä	tuntee yleisimmät määräykset koskien renkaiden sijoittelua, nastoitusta ja urasyvyyskäsiä sekä kykenee itsenäiseen tiedon hankintaan
	tunnistaa renkaiden poikkeavan kulumisen.	opastaa asiakasta renkaiden kulumisessa ja –ajokäyttämiseen liittyvissä asioissa, mutta tarvitsee välillä ohjausta.	opastaa asiakasta renkaiden kulumisessa ja –ajokäyttämiseen liittyvissä asioissa.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	on ohjattuna mukana myyntityön eri vaiheissa	selviytyy työhön liittyvästä asiakaspalvelusta	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
	osaa ohjattuna hakea tietoa eri lähteistä ja kysyä neuvoa ongelmatilanteessa.	osaa itse hakea tietoa eri hakemistoista.	osaa soveltaa tiedossaan olevia käytäntöjä ja pystyy itsenäisesti hankkimaan asiaankuuluvia tietoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla rengasmyyntiin varaosaliikkeessä tai muussa mahdollisimman hyvin rengasmyynnin oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta ajoneuvomääräykset renkaiden ja vanteiden osalta
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista tiedonhankinta..

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintosuorituksessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Tämä palaute annetaan erilaisista harjoituksista, kokeista, työsalityöskentelystä ja työssäoppimisesta. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Opintojakson arviointi kirjataan opintokorttiin arvosana-asteikolla T1, H2 ja K3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään omat vahvuutensa ja kehitettävät alueensa sekä ylläpitämään ja kehittämään oppimistaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT

Ammattitaitoa täydentävät pakolliset tutkinnon osat

Äidinkieli, suomi, 4 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltäviä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - mielipideteksti - referaatti - raportti ja/tai työselostus - työnhakuun liittyvät asiakirjat - raportin ja/tai työselostuksen suullinen esittäminen 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (Ä11) - Tekstien rakenteita ja merkityksiä (Ä12) - Tekstit ja vaikuttaminen (Ä14) - Puheviestinnän taitojen syventäminen (Ä17) 	<ul style="list-style-type: none"> - Työelämän viestintä 1, 2 ov - Työelämän viestintä 2, 2 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallisuus - opettajan jakama materiaali - verkkomateriaali - AV-materiaalit <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - harjoitustehtävät - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitettut tilat - työelämä - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija

- viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa siten, että hän kykenee harjoittamaan ammatiaan, osallistumaan työelämään, toimimaan aktiivisena kansalaisena ja hakeutumaan jatko-opintoihin
- hallitsee autoalalla tarvittavat tekstitaidot
- osaa toimia monikulttuurisessa ja monikielisessä ympäristössä
- ymmärtää autoalaan liittyvien kaavioiden ja ohjeiden keskeiset käsitteet, olennaisen sisällön ja tarkoituksen
- hankkii eri tavoilla tietoa eri lähteistä sekä välittää sitä suullisesti ja kirjallisesti
- tulkitsee erilaisia tekstilajeja ja kaunokirjallisuutta
- arvioi omaa äidinkielen taitoaan ja kehittää sitä jatkuvasti
- osaa toimia erilaisissa autoalan asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustilanteissa
- hallitsee autoalan erilaiset puheviestintätilanteet esimerkiksi työsuorituksen ja opinnäytteen esittelyn
- osaa laatia työsuunnitelmat ja raportit
- osaa toimia työnhakutilanteessa ja laatia työpaikanhakuun liittyvät asiakirjat
- hyödyntää autoalan ammattilehtiä ja muita viestintävälineitä
- käyttää mediaa kriittisesti ja tuntee lähteiden käytön periaatteet
- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu rakentavasti työpaikkansa viestintään.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Tiedonhankinta	– hakee ohjatusti ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä	– hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää luotettavia tekstejä	– hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeasekoisistakin teksteistä sekä arvioi niiden luotettavuutta
Tekstien ymmärtäminen	– ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisen tekstin päätarkoituksen ja osaa yhdistää sen tietoja omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa	– ymmärtää tekstin tarkoituksen ja pääsisällön sekä osaa yhdistää ja vertailla sen yksityiskohtia omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa suhteuttaen	– ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman että yksityiskohtien merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Kirjallinen viestintä	– kirjoittaa ohjatusti ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä – tuntee oikeinkirjoituksen perusasioita	– kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä – käyttää sujuvaa lause- ja virkerakennetta ja jaksottaa tekstiä	– kirjoittaa tavoitteellisesti ja työstää tekstejään oman arvion ja palautteen pohjalta – hallitsee kielenkäytön perusnormit sekä hioo tuottamiensa tekstien kieli- ja ulkoasua

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
	<ul style="list-style-type: none"> – laatii ohjatusti ja mallin mukaan asiakirjat – käyttää mallin mukaan tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia 	<ul style="list-style-type: none"> – laatii asianmukaiset asiakirjat – käyttää tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia ja muutakin tekstilajitietämystään 	<ul style="list-style-type: none"> – laatii asianmukaisia asiakirjoja ja osaa soveltaa asiakirjamalleja – soveltaa tekstilajin vaatimuksia omista teksteissään
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> – toimii asiallisesti vuorovaikutustilanteissa mm. työnhakutilanteessa – osallistuu keskusteluun käyttämällä puheenvuoroja – perustelee mielipiteensä – osaa pitää lyhyen esityksen 	<ul style="list-style-type: none"> – toimii asiallisesti ja kohteliaasti vuorovaikutustilanteissa mm. työnhakutilanteessa – osallistuu keskusteluun ja vie keskustelua tavoitteen suunnassa eteenpäin – perustelee monipuolisesti mielipiteensä ja väitteensä – saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata 	<ul style="list-style-type: none"> – toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vakuuttavasti – osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti keskusteluun ja kantaa osaltaan vastuuta viestintäilmapiiristä – perustelee monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioi vaikuttamispyrkimyksiä – pystyy puhuessaan ylläpitämään vuorovaikutusta, osaa havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi
Mediaosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> – tuntee ammattialansa keskeiset mediat – noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia 	<ul style="list-style-type: none"> – käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä – tuntee tekijänoikeudet oikeutena ja velvoitteena, noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä 	<ul style="list-style-type: none"> – hyödyntää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä – osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Kielen ja kulttuurin tunteminen	<ul style="list-style-type: none"> – tunnistaa oman kielen ja kulttuurienvälisen viestinnän merkityksen – käyttää kirjallisuutta ja muita taidemuotoja elämyksellisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> – ottaa huomioon kulttuurienvälisen viestinnän omassa vuorovaikutuksessaan – osaa eritellä kirjallisuutta ja muita taidemuotoja 	<ul style="list-style-type: none"> – soveltaa kulttuurienvälistä viestintää ja omaa kulttuuriosaamistaan sekä toimii suvaitsevasti – osaa analysoida ja tulkita kirjallisuutta ja muita taidemuotoja.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus- ja yhteistyö, 7. Estetiikka, 8. Viestintä- ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Työelämän viestintä 1, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- hallitsee työelämässä tarvittavat tekstitaidot
- ymmärtää erilaisten tekstien olennaisen sisällön ja tarkoituksen
- hankkii tietoa eri lähteistä sekä välittää sitä suullisesti ja kirjallisesti
- arvioi ja kehittää äidinkielen taitoaan
- osaa laatia työsuunnitelmat ja raportit
- hyödyntää ammattilehtiä ja muita viestintävälineitä
- käyttää mediaa kriittisesti ja tuntee lähteiden käytön periaatteet
- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu rakentavasti työpaikkansa viestintään

Keskeiset sisällöt

- tiedonhankinta
- tekstien ymmärtäminen
- kirjallinen viestintä
- mediaosaaminen

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta kirjallisista ja suullisista harjoituksista sekä mahdollisista pienimuotoisista kokeista.

Palautetta annetaan kirjallisesti asteikolla 1 – 3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään kirjallisten ja /tai suullisten itsearviointitehtävien avulla.

Työelämän viestintä 2, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa siten, että hän kykenee toimimaan työelämässä, toimimaan aktiivisena kansalaisena ja hakeutumaan jatko-opintoihin
- hallitsee työelämässä tarvittavat tekstitaidot
- osaa toimia monikulttuurisessa ympäristössä
- hankkii tietoa eri lähteistä sekä välittää sitä suullisesti ja kirjallisesti
- tulkitsee erilaisia tekstilajeja ja kaunokirjallisuutta
- arvioi ja kehittää äidinkielen taitoaan
- osaa toimia alan asiakaspalvelutilanteissa
- hallitsee tarvittavat puheviestintätilanteet
- osaa toimia työnhakutilanteessa ja laatia työpaikanhakuun liittyvät asiakirjat
- hyödyntää ammattilehtiä ja muita viestintävälineitä

- käyttää mediaa kriittisesti ja tuntee lähteiden käytön periaatteet
- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu rakentavasti työpaikkansa viestintään

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen
- kielen ja kulttuurin tunteminen

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta kirjallisista ja suullisista harjoituksista sekä mahdollisista pienimuotoisista kokeista. Palautetta annetaan kirjallisesti asteikolla 1 – 3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään kirjallisten ja /tai suullisten itsearviointitehtävien avulla.

Äidinkieli, suomi toisena kielenä, 4 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.	Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja: <ul style="list-style-type: none"> - Perusteet hallintaan (S21) - Kieli käyttöön (S22) 	-	Oppimateriaalit <ul style="list-style-type: none"> - kirjallisuus - opettajan jakama materiaali - verkkomateriaali - AV-välineet
Arviointimenetelmät <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - suullinen esitys tai puhetilanne 			Opetusmenetelmät <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - harjoitustehtävät - verkko-opetus
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitetut tilat - työelämä - tietoverkko

Tavoitteet

Opiskelija

- hallitsee sellaiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, että hänellä on riittävät valmiudet työelämään, aktiiviseen kansalaisuuteen ja jatko-opintoihin
- ymmärtää suomenkielisen suullisen viestinnän keskeiset sisällöt ja seuraa vaivattomasti opinnoissa käsiteltävää asiaa sekä kykenee osallistumaan työskentelyyn
- ymmärtää kirjallisen oppimateriaalin keskeiset sisällöt ja pystyy käyttämään niitä opinnoissa etenemiseen

- saa virikkeitä ja elämyksiä tutustuessaan kirjallisuuteen ja erilaisiin tekstilajeihin suomeksi ja mahdollisuuksien mukaan äidinkielellään
- tuottaa ammatissaan tarpeellisia ja muita tekstejä
- hallitsee suomen kielen keskeiset rakenteet sekä oman alansa ammattisanaston ja sanontatavat
- osaa toimia ammatissaan suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan keskeisten toimintatapojen mukaan
- hakee tietoa eri lähteistä, käyttää sanakirjoja ja tekee muistiinpanoja itsenäisesti sekä käyttää kirjallista ja tietoverkoissa olevaa aineistoa kielitaitonsa kehittämiseksi ja opintojensa edistämiseksi.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Tiedonhankinta	– hakee ohjatusti ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä	– hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää luotettavia tekstejä	– hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeaselkoisistakin teksteistä sekä arvioi niiden luotettavuutta
Tekstien ymmärtäminen	– ymmärtää lyhyitä käytännönläheisiä tekstejä, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia sekä ammattialansa sisältöjä käsitteleviä tekstejä	– ymmärtää tekstejä oman alansa tai yleisistä aiheista sekä jonkin verran päättelyä vaativia tekstejä, osaa etsiä ja yhdistellä tietoja useammasta muutamien sivun pituisesta tekstistä	– ymmärtää itsenäisesti tekstejä myös abstrakteista aiheista, jotka voivat liittyä myös oman alan työhön ja työturvallisuuteen, hahmottaa nopeasti tekstin sisällön ja sen tarpeellisuuden ja soveltaa sitä erilaisiin tehtäviin
Kirjallinen viestintä	– kirjoittaa lyhyen, sidosteisen tekstin tutuista aiheista tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa sekä hallitsee yleisissä ja ammatillisissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet	– kirjoittaa tekstejä sekä tutuista abstrakteista ja oman ammattialansa aiheista, käyttää monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita sekä kirjoittaa ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä	– kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä myös abstrakteista aiheista sekä työtehtävistään, yhdistelee tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja tekstiinsä, hallitsee laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	– ymmärtää opiskelua tai oman alansa työtä käsittelevän puheen ja tavallista sanastoa sisältävän keskustelun	– ymmärtää yleisiä aiheita ja asiantietoa sisältävät sekä omaan ammattialaansa liittyvät keskustelut ja hallitsee sanaston	– ymmärtää konkreetin ja abstraktin sekä omaa ammattialaa käsittelevän puhutun kielen, erottaa erilaiset puhetyylit ja osaa tiivistää kuulemastaan avainkohdat

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
	– kertoo tutuista asioista ja selviytyy epävirallisista keskusteluista sekä viestii ammattialaansa liittyvissä erilaisissa tilanteissa	– kertoo tavallisista, konkreeteista aiheista ja selostaa alansa työtehtäviin liittyviä aiheita sekä viestii ja käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa, monenlaisia rakenteita ja mutkikkaita lauseita	– viestii selkeästi kokemuspiiriinsä ja ammattialaansa liittyvissä tilanteissa sekä useimmissa käytännöllisissä ja sosiaalisissa tilanteissa sekä muodollisissa keskusteluissa, käyttää kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa
Kielen ja kulttuurin tunteminen	– tuntee suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja ymmärtää kulttuurien välisen viestinnän merkityksen	– ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan normeja ja työelämän toimintatapoja sekä ottaa huomioon kulttuurien välisen viestinnän omassa vuorovaikutuksessaan	– soveltaa tietoaan suomalaisen yhteiskunnan normeista ja työelämän toimintatavoista sekä soveltaa kulttuurienvälistä viestintää ja omaa kulttuuriosaamistaan
Kielenopiskelu	– tuntee erilaisia kielenopiskelun työtapoja ja sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteita.	– soveltaa erilaisia kielenopiskelun työtapoja ja käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä ymmärtämisen avuksi.	– soveltaa opiskelussaan erilaisia kielenopiskelun strategioita sekä käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä tuottamistehtävien apuna.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta kirjallisista ja suullisista harjoituksista sekä mahdollisesti pienimuotoisista kokeista.

Palautetta annetaan numeerisesti arviointiasteikolla 1 – 3. Opintokorttiin suoritus kirjataan merkinnällä S (= suoritettu).

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään antamalla opiskelijoiden arvioida omia suorituksiaan.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi, 1 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - suullinen esitys tai puhetilanne 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja vapaa-aika (RUB1) 	-	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - suullinen - AV-välineet <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - sanaston harjaannuttaminen - työelämän asiakaspalvelutilanteet vuorokeskusteluin toteutettuna - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitettut tilat - kulttuurikohteisiin tutustuminen - työelämä - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija

- selviytyy alansa rutiininomaisista työtehtävistä ja arkipäivän tilanteista toisella kotimaisella kielellä
- ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurin merkityksen monikulttuurisessa Suomessa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Tiedon hankinta	– tuntee sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteet	– käyttää sanakirjoja ja jonkin verran myös muita, kuten esimerkiksi sähköisiä, tietolähteitä	– käyttää sanakirjoja, myös sähköisiä, ja muuta lähdeaineistoa hankkiakseen lisätietoa omaa alaa käsittelevistä vieraskielisistä yksinkertaisista ohjeistuksista
Tekstien ymmärtäminen Kirjallinen viestintä	– ymmärtää apuvälineitä käyttäen lyhyiden ja yksinkertaisten omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien kirjallisten viestien sisällön	– kirjoittaa mallin mukaan lyhyitä työhön liittyviä tekstejä kuten työ- ja turvallisuusohjeet	– kirjoittaa lyhyitä työhön liittyviä muistiinpanoja, ohjeita tai tilauslistoja
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	– kertoo muutamalla sanalla itsestään tai tutuista asioista omassa työssään	– selviytyy rutiinimaisista päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puhekuppani puhuu hitaasti ja käyttää yksinkertaista, keskeistä sanastoa	– toimii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvatusten että puhelimesta ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä
Kielen ja kulttuurin merkitys	– on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä	– ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen kohdatessaan pohjoismaalaisia	– ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin aseman monikulttuurisessa Suomessa
Kielenopiskelu	– tunnistaa omat oppimisstrategiansa.	– tunnistaa omien oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.	– kokeilee uusia strategioita ja oppimistapoja.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus- ja yhteistyö, 8. Viestintä- ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan palautetta oppimisen etenemisestä suullisesti ja/tai kirjallisesti lähituntien aikana.

Arviointiasteikko on 1-3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään antamalla opiskelijan itse arvioida omia suorituksiaan.

Vieras kieli, a-kieli, 2 ov

Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Tutkinnon osa arvioidaan arviointiasteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. Arviointimenetelmät - kirjallinen koe - suullinen esitys tai puhetilanne	Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja: - Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)	-	Oppimateriaalit - kirjallinen - suullinen - AV-materiaalit Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - parikeskustelut - ryhmätyöt - verkko-opetus
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt - opiskeluun tarkoitetut tilat - työelämä - tietoverkko

Tavoitteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa siten, että hän kykenee harjoittamaan ammattiaan, osallistumaan työelämäään, toimimaan aktiivisena kansalaisena ja hakeutumaan jatko-opintoihin
- hallitsee oman alansa työtehtävissä tarvittavan kielitaidon
- osaa toimia monikulttuurisessa ja monikielisessä ympäristössä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Tiedonhankinta	– hakee tietoa työhönsä liittyvistä materiaaleista ja ohjeista ohjattuna ja sanakirjoja käyttäen	– hakee omaa alaa koskevaa tietoa sanakirjoja ja jonkin verran myös muita, kuten esimerkiksi sähköisiä, tietolähteitä käyttäen	– hakee monipuolisesti omaa alaa koskevaa tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee ratkaisunsa

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Tekstien ymmärtäminen sekä kirjallinen viestintä	<p>– ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä kirjallisia viestejä</p> <p>– kirjoittaa ohjattuna mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä</p>	<p>– ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita apuvälineitä käyttäen ja tekee tarkentavia kysymyksiä sekä osaa toimia niiden mukaan</p> <p>– kirjoittaa mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä</p>	<p>– ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita sekä työstä annettua palautetta</p> <p>– kirjoittaa tavanomaisia henkilökohtaisia viestejä ja lyhyitä tekstejä sekä täyttää yksinkertaisia työhönsä liittyviä asiakirjoja</p>
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	<p>– ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä suullisia viestejä ja osaa toimia niiden mukaan</p> <p>– kertoo lyhyesti itsestään ja alansa työtehtävistä vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa työtilanteissa</p>	<p>– ymmärtää tavanomaisimpia työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä suullisia ohjeita ja osaa toimia niiden mukaan</p> <p>– kertoo itsestään ja työtehtävistään siten, että tulee ymmärretyksi ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu hitaasti ja käyttää yksinkertaisia rakenteita</p>	<p>– ymmärtää keskeiset ajatukset tavanomaisesta normaalitempoisesta puheesta ja toimii niiden mukaan</p> <p>– kertoo tutuissa tilanteissa työpaikastaan ja työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä tarvittaessa ottaa selvää muiden maiden vastaavista asioista</p> <p>– hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita</p>
Kielen ja kulttuurin tuntemus	<p>– on tietoinen opiskelemaisensa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä</p>	<p>– ymmärtää opiskelemaisensa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksen</p>	<p>– soveltaa vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan</p>
Kielenopiskelu	<p>– tunnistaa omat oppimisstrategiansa.</p>	<p>– arvioi oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.</p>	<p>– vahvistaa oppimistaan kokeilemalla uusia strategioita ja oppimistapoja.</p>

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus- ja yhteistyö, 8. Viestintä- ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan palautetta oppimisen etenemisestä suullisesti ja/tai kirjallisesti lähituntien aikana.

Arviointiasteikko on 1-3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään antamalla opiskelijan itse arvioida omia suorituksiaan.

Matematiikka, 3 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Tutkinnon osa arvioidaan arviointiasteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.	Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja: - Lausekkeet ja yhtälöt (MAB 1) - Geometria (MAB 2)	- Matematiikka 1, 1 ov - Matematiikka 2, 1 ov - Matematiikka 3, 1 ov	Oppimateriaalit - opettajan ilmoittama aineisto Opetusmenetelmät - lähiopetus - harjoitustehtävät - ryhmätyöt - verkko-opetus Oppimisympäristöt - opiskeluun tarkoitetut tilat - työelämä - tutustumiskäynnit - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- hallitsee peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan ja mittayksiköiden muunnokset ja käyttää niitä ammattiin liittyvissä laskutoimituksissa
- laskee pinta-aloja ja tilavuuksia sekä soveltaa geometriaa ammattialan vaatimassa laajuudessa
- käyttää sopivia matemaattisia menetelmiä ammattitehtäviin liittyvien ongelmien ratkaisussa
- ilmaisee muuttujien välisiä riippuvuuksia matemaattisilla lausekkeilla
- muodostaa ja laatii ammattitehtäviin liittyviä yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia sekä ratkaisee työssä tarpeellisia matemaattisia tehtäviä yhtälöillä, päättelemällä, kuvaajien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta
- käyttää matemaattisten ongelmien ratkaisussa apuna laskinta, tietokonetta ja tarvittaessa muita matematiikan apuvälineitä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Peruslaskutoimitukset, prosenttilaskenta ja mittayksikkömuunnokset sekä matemaattiset peruskäsitteet ja esitystavat	– suorittaa työtehtäviin liittyvät rutiinomaiset laskutoimitukset ja tuntee keskeisimmät matemaattiset käsitteet ja esitystavat	– suorittaa sujuvasti ammattiin liittyvät laskutoimitukset ja käyttää jossakin määrin matemaattisia käsitteitä ja esitystapoja ilmaisussaan	– soveltaa ammattialalla tarvittavia laskutoimituksia ja arvioi tulosten tarkkuutta sekä hallitsee ammattialalla käytettävät matemaattiset käsitteet ja esitystavat
Matemaattiset menetelmät ja ongelmanratkaisu sekä tulosten arviointi	– ratkaisee työtehtäviin liittyvät keskeiset matemaattiset ongelmat joko päättelemällä, graafisesti tai laskennallisesti sekä osaa arvioida tulosten suuruusluokkaa	– ratkaisee ammattiin liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta	– soveltaa matemaattisia menetelmiä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisussa ja -asettelussa sekä arvioi menetelmien luotettavuutta ja tarkkuutta
Laskimen ja tietokoneen käyttäminen	– käyttää laskinta ja tietokonetta työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen	– käyttää sujuvasti laskinta ja tietokonetta ammattiin liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen	– käyttää soveltaen laskinta ja tietokonetta ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen
Numeerisen tiedon käsittely, analysointi ja tuottaminen	– käyttää tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä – laskee ohjeen mukaan aineiston keskilukuja.	– käyttää tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ammattiin liittyvien ongelmien ratkaisuun – laskee keskeisimpiä tilastollisia tunnuslukuja.	– soveltaa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisuun sekä esittää tuottamia matemaattisia tuloksia tilastoina, taulukkoina ja graafisina esityksinä – laskee tai määrittää annetusta aineistosta keskeisimmät tilastolliset tunnusluvut.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 9. Matematiikka ja luonnontieteet.

Matematiikka 1, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- hallitsee peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan ja mittayksiköiden muunnokset ja käyttää niitä ammattiin liittyvissä laskutoimituksissa
- laskee pinta-aloja ja tilavuuksia sekä soveltaa geometriaa ammattialan vaatimassa laajuudessa
- ilmaisee muuttujien välisiä riippuvuuksia matemaattisilla lausekkeilla.

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset, prosenttilaskenta ja mittayksikkömuunnokset sekä matemaattiset peruskäsitteet ja esitystavat
- matemaattiset menetelmät ja ongelmanratkaisu sekä tulosten arviointi
- laskimen ja tietokoneen käyttäminen

Oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn jatkuvalla seurannalla ja arvioitavilla testeillä ja harjoitustehtävillä.

Opiskelijalle annetaan suullista palautetta opintojakson aikana oppimisen etenemisestä. Palautetta annetaan numeerisesti arviointiasteikolla 1-3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään oman taitotasonsa vahvuudet ja kehitettävät alueet sekä ohjaamalla häntä ylläpitämään ja kohottamaan taitotasoaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Matematiikka 2, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- hallitsee peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan ja mittayksiköiden muunnokset ja käyttää niitä ammattiin liittyvissä laskutoimituksissa
- laskee pinta-aloja ja tilavuuksia sekä soveltaa geometriaa ammattialan vaatimassa laajuudessa
- ilmaisee muuttujien välisiä riippuvuuksia matemaattisilla lausekkeilla
- muodostaa ja laatii ammattiin liittyviä yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia sekä ratkaisee työssä tarpeellisia matemaattisia tehtäviä yhtälöillä, päättelöllä, kuvaajien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta
- käyttää matemaattisten ongelmien ratkaisussa apuna laskinta, tietokonetta ja tarvittaessa muita matematiikan apuvälineitä.

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset, prosenttilaskenta ja mittayksikkömuunnokset sekä matemaattiset peruskäsitteet ja esitystavat
- matemaattiset menetelmät ja ongelmanratkaisu sekä tulosten arviointi
- laskimen ja tietokoneen käyttäminen

Oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn jatkuvalla seurannalla ja arvioitavilla testeillä ja harjoitustehtävillä.

Opiskelijalle annetaan suullista palautetta opintojakson aikana oppimisen etenemisestä. Palautetta annetaan numeerisesti arviointiasteikolla 1-3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään oman taitotasonsa vahvuudet ja kehitettävät alueet sekä ohjaamalla häntä ylläpitämään ja kohottamaan taitotasoaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Matematiikka 3, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- käyttää sopivia matemaattisia menetelmiä ammattitehtäviin liittyvien ongelmien ratkaisussa
- muodostaa ja laatii ammattitehtäviin liittyviä yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia sekä ratkaisee työssä tarpeellisia matemaattisia tehtäviä yhtälöillä, päättelemällä, kuvaajien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta
- käyttää matemaattisten ongelmien ratkaisussa apuna laskinta, tietokonetta ja tarvittaessa muita matematiikan apuvälineitä.

Keskeiset sisällöt

- laskimen ja tietokoneen käyttäminen
- numeerisen tiedon käsittely, analysointi ja tuottaminen

Oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn jatkuvalla seurannalla ja arvioitavilla testeillä ja harjoitustehtävillä.

Opiskelijalle annetaan suullista palautetta opintojakson aikana oppimisen etenemisestä. Palautetta annetaan numeerisesti arviointiasteikolla 1 – 3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään oman taitotasonsa vahvuudet ja kehitettävät alueet sekä ohjaamalla häntä ylläpitämään ja kohottamaan taitotasoaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Fysiikka ja kemia, 2 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet ja/tai harjoitustehtäviä 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fysiikka luonnontieteinä (FY1) - Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1) 	<ul style="list-style-type: none"> - Fysiikka 1, 1 ov - Kemia 1, 1 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan ilmoittama aineisto <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - harjoitustehtävät - ryhmätyöt - laborointi - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitetut tilat - työelämä - tutustumiskäynnit - tietoverkko
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.</p>			

Tavoitteet

Opiskelija

- soveltaa ammattitehtäviensä kannalta keskeisiä fysikaalisia ja kemiallisia ilmiöitä, käsitteitä ja lainalaisuuksia
- osaa työssään ja muussa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen
- tarkastelee keskeisiä ympäristöongelmia luonnontieteelliseltä kannalta
- soveltaa ammattinsa kannalta keskeisiä fysiikan lakeja ja käsitteitä
- hallitsee ammattinsa kannalta keskeisiä mekaniikan, lämpöopin ja sähköopin peruskäsitteitä ja ilmiöitä niin, että hän osaa käsitellä ammatissaan tarvitsemiaan laitteita ja järjestelmiä turvallisesti ja taloudellisesti sekä työskennellä ergonomisesti
- ottaa huomioon työssään ympäristön ja ammatin kannalta keskeisiä kemian ilmiöitä, ja sitä varten hänen on tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja sekä epäorgaanisten että orgaanisten yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia
- säilyttää, käyttää oikein ja hävittää asianmukaisesti alalla tarvittavia aineita sekä laskee ainemääriä ja pitoisuuksia
- osaa tulkita aineiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat tekijät tuotteiden merkinnöistä ja ottaa työskentelyssään huomioon aineiden erityisominaisuudet niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
- tekee havaintoja ja mittauksia ammattinsa kannalta keskeisistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- kerää, käsittelee ja analysoi tekemiään havaintoja ja mittauksia.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä	– tuntee fysiikan lainalaisuuksia niin, että pystyy työtehtävissään ottamaan huomioon niihin liittyvät ilmiöt, mutta tarvitsee joissakin kohdin ohjausta	– osaa ottaa huomioon fysiikkaan liittyvät ilmiöt työtehtävissään	– osaa itsenäisesti soveltaa fysiikan lainalaisuuksia työssään
Kemiallisten aineiden ja yhdisteiden sekä niiden ominaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä	– käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit työssään, mutta tarvitsee osin ohjausta – tulkitsee osin ohjattuna tavallisimpia tuotemerkintöjä – laskee ohjattuna pitoisuuksia ja aineiden määriä – hankkii ohjeen mukaan tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista	– käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit tutuissa työtilanteissa – tulkitsee tavallisimpia tuotemerkintöjä – laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä – hankkii tietoa käyttöturvallisuustiedotteista	– käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit muuttuvissakin työtilanteissa – tulkitsee itsenäisesti erilaisia alan tuotemerkintöjä – laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä joustavasti erilaisissa työtilanteissa eri tietolähteistä hankkimansa tiedon mukaan
Havainnointi ja mittaaminen	– toteuttaa mittaukset käyttäen tavallisimpia mittausten menetelmiä ja -välineitä ohjatussa työtilanteessa – tallentaa mittaukset ja havainnot ohjeiden mukaisesti ja esittää ne taulukoina ja graafeina sekä laskee tarvittaessa tuloksia, mutta tarvitsee joiltakin osin ohjausta	– toteuttaa mittaukset käyttäen tavallisimpia mittausten menetelmiä ja -välineitä omatoimisesti ja osaa arvioida mittaustulosten luotettavuutta – osaa analysoida mittauksia ja havaintoja sekä tehdä tuloksista johtopäätöksiä	– käyttää mittauksiin sopivimpia menetelmiä ja välineitä sujuvasti, toteuttaa mittaukset järjestelmällisesti ja huolellisesti ja osaa arvioida havaintojen ja mittausten tarkkuutta ja luotettavuutta – osaa raportoida ja esittää tuloksia sekä arvioida tulosten ja johtopäätösten tarkkuutta ja luotettavuutta

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Turvallinen ja ergonominen työskentely	– työskentelee työturvallisuusohjeiden mukaisesti, mutta vaatii ohjausta ergonomiseen työskentelyyn.	– työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti.	– työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ja ottaa omatoimisesti huomioon työympäristössä olevat riskitekijät.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 4. Terveys, turvallisuus ja työkyky, 6. Kestävä kehitys, 9. Matematiikka ja luonnontieteet, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Fysikka 1, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- soveltaa ammattitehtäviensä kannalta keskeisiä fysikaalisia ilmiöitä, käsitteitä ja lainalaisuuksia
- osaa työssään ja muussa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen
- soveltaa ammattinsa kannalta keskeisiä fysiikan lakeja ja käsitteitä
- hallitsee ammattinsa kannalta keskeisiä mekaniikan, lämpöopin ja sähköopin peruskäsitteitä ja ilmiöitä niin, että hän osaa käsitellä ammatissaan tarvitsemiaan laitteita ja järjestelmiä turvallisesti ja taloudellisesti sekä työskennellä ergonomisesti
- tekee havaintoja ja mittauksia ammattinsa kannalta keskeisistä fysikaalisista ilmiöistä
- kerää, käsittelee ja analysoi tekemiään havaintoja ja mittauksia.

Keskeiset sisällöt

- lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä
- kemiallisten aineiden ja yhdisteiden sekä niiden ominaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä
- havainnointi ja mittaaminen
- turvallinen ja ergonominen työskentely

Oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn jatkuvalla seurannalla ja arvioitavilla testeillä ja harjoitustehtävillä.

Palautetta annetaan suullisesti ja numeerisesti arviointiasteikolla 1 – 3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään oman taitotasonsa vahvuudet ja kehitettävät alueet sekä ohjaamalla häntä ylläpitämään ja kohottamaan taitotasoaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Kemia 1, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- soveltaa ammattitehtäviensä kannalta keskeisiä kemiallisia ilmiöitä, käsitteitä ja lainalaisuuksia
- osaa työssään ja muussa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen
- tarkastelee keskeisiä ympäristöongelmia luonnontieteelliseltä kannalta
- ottaa huomioon työssään ympäristön ja ammatin kannalta keskeisiä kemian ilmiöitä, ja sitä varten hänen on tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja sekä epäorgaanisten että orgaanisten yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia
- säilyttää, käyttää oikein ja hävittää asianmukaisesti alalla tarvittavia aineita sekä laskee ainemääriä ja pitoisuuksia
- osaa tulkita aineiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat tekijät tuotteiden merkinnöistä ja ottaa työskentelyssään huomioon aineiden erityisominaisuudet niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
- tekee havaintoja ja mittauksia ammatinsa kannalta keskeisistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- kerää, käsittelee ja analysoi tekemiään havaintoja ja mittauksia.

Keskeiset sisällöt

- lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä
- kemiallisten aineiden ja yhdisteiden sekä niiden ominaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä
- havainnointi ja mittaaminen
- turvallinen ja ergonominen työskentely

Oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan tuntityöskentelyn jatkuvalla seurannalla ja arvioitavilla testeillä ja harjoitustehtävillä.

Palautetta annetaan suullisesti ja numeerisesti arviointiasteikolla 1 – 3. Opintojakson arvosana kirjataan opintokorttiin.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opastamalla häntä ymmärtämään oman taitotasonsa vahvuudet ja kehitettävät alueet sekä ohjaamalla häntä ylläpitämään ja kohottamaan taitotasoaan hänelle sopivien oppimismenetelmien avulla.

Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto, 1 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan arviointiasteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe tai portfolio 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteiskuntatieto (YH1) ja Taloustieto (YH2) yhdessä 	-	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen (kirjat, monistheet, lehdet) - AV-materiaalit <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - opetuskeskustelu - yksilö- ja pienryhmätyöskentely - mahdolliset yritysvierailut ja/tai vieraileva luennoitsija - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitetut tilat - työelämä - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- osallistuu oppilaitoksessa ja työssäoppimispaikassa yhteisten asioiden hoitamiseen
- arvioi toimintamahdollisuuksiaan aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana
- osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia palveluja
- tekee suunnitelman oman taloutensa hoitamisesta
- arvioi yrittäjyyden ja yritystoiminnan merkitystä Suomen kansantaloudelle
- hakee tietoa ammattialansa työpaikoista sekä Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa tietoa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet ja keskeiset sisällöt	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Osallistuminen oppilaitoksessa ja työssäoppimispaikassa	– osallistuu ohjattuna yhteisten asioiden hoitamiseen	– osallistuu sovitulla tavalla yhteisten asioiden hoitamiseen – tuntee yhteiskunnallisen päätöksentekoprosessin	– osallistuu itsenäisesti yhteisten asioiden hoitamiseen – tuntee yhteiskunnallisen päätöksentekoprosessin
Toimintamahdollisuuksien arviointi	– arvioi ohjattuna toimintamahdollisuuksiaan kansalaisena ja kuluttajana – tuntee opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet – hakee tietoa kuluttajan keskeisistä oikeuksista ja velvollisuuksista	– arvioi toimintamahdollisuuksiaan kansalaisena ja kuluttajana – tuntee opiskelijan ja kansalaisen keskeiset vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet, edut ja velvollisuudet – tuntee kuluttajan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet	– arvioi toimintamahdollisuuksiaan aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana – tuntee opiskelijan ja kansalaisen keskeiset demokraattiset vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet, edut ja velvollisuudet – tuntee kuluttajan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet
Yhteiskunnan palvelujen käyttö	– käyttää opiskelijan tarvitsemia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa	– käyttää yhteiskunnan tarjoamia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa	– käyttää itsenäisesti yhteiskunnan tarjoamia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa
Oman talouden hoitaminen	– tekee ohjattuna suunnitelman menoistaan ja varoistaan – hankkii ohjattuna tietoa rahoitusvaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kuluista	– tekee suunnitelman menoistaan ja varoistaan – hankkii tietoa rahoitusvaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kuluista	– tekee suunnitelman menoistaan ja varoistaan – hankkii tietoa rahoituslähteistä ja vertailee niistä aiheutuvia kuluja
Kansantalouteen keskeisesti vaikuttavien tekijöiden arviointi	– arvioi ohjattuna yrittäjyyden keskeiset vaikutukset työllisyyteen	– arvioi yrittäjyyden ja yritystoiminnan vaikutuksen työllisyyteen	– arvioi itsenäisesti yrittäjyyden ja yritystoiminnan vaikutuksen kansantalouteen

Arvioinnin kohteet ja keskeiset sisällöt	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Tiedon haku ammattialan työpaikoista ja Euroopan unionista	– hakee tietoa ammattialansa työpaikoista paikallisesti – hakee ohjattuna Euroopan unionin kansalaisia koskevaa tietoa.	– hakee tietoa ammattialansa työpaikoista alueellisesti ja kansallisesti – hakee Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa tietoa.	– hakee tietoa ammattialansa työpaikoista alueellisesti ja kansallisesti ja Euroopan unionin maista – hakee Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 5. Aloitekyky ja yrittäjyys, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan palautetta jatkuvasti oppimisen etenemisestä oppituntien aikana.

Palautetta annetaan suullisesti.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään opintojakson lopussa tehtävän palautekyselyn avulla.

Liikunta, 1,5 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - tavoitteiden toteutusta arvioidaan liikuntatunneilla ja/tai suorituksilla, jotka kirjataan oppimispäiväkirjaan 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taitoa ja kuntoa (LI1) 	<ul style="list-style-type: none"> - Liikunta (1,5 ov) toteutetaan läpi lukuvuoden tasaisesti jaksotettuna. 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikuntavälineet - kirjalliset materiaalit - AV-materiaalit <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - yksilötyöskentely - ryhmä- ja joukkuetyöskentely - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitettut tilat - liikuntapaikat - luonto - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija

- edistää liikunnan avulla terveellistä ja aktiivista elämäntapaa ymmärtäen liikunnan merkityksen toiminta- ja työkyvylle
- tutustuu monipuolisesti terveyttä, psyykkistä vireystilaa ja jaksamista edistävään liikuntaan
- pitää yllä fyysistä toimintakykyään liikunnan avulla
- liikkuu ja toimii vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä
- edistää toiminnallaan ryhmän toimintaa ja turvallisuutta.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Fyysisen toimintakyvyn tukeminen ja vahvistaminen	- käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja - pitää ohjattuna yllä fyysistä toimintakykyään	- käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja monipuolisesti - pitää yllä fyysistä toimintakykyään	- käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja monipuolisesti - seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään
Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen liikunnan avulla	- ymmärtää ohjattuna liikunnan merkityksen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille	- ymmärtää liikunnan merkityksen omalle fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnilleen	- ymmärtää liikunnan merkityksen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille
Vuorovaikutus ja yhteistyö	- osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan sekä noudattaa reilun pelin periaatteita	- osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen	- osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteita
Terveysturvallisuuden huomioon ottaminen	- noudattaa yleensä turvallisuutta liikunnassa.	- toimii liikuntatilanteissa turvallisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.	- edistää toiminnallaan ryhmän turvallisuutta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 4. Terveys, turvallisuus sekä toimintakyky.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta tuntiaktiivisuudesta, ryhmätyöskentelystä, jatkuvasta näytöstä, toimintakyvystä, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista.

Palautetta annetaan suullisesti.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään kirjallisten ja suullisten itsearviointitehtävien avulla.

Terveystieto, 0,5 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset tehtävät tai koe (kirjallinen tai suullinen) 	<ul style="list-style-type: none"> - Terveystiedon perusteet (TE1) 	-	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan jakama materiaali - muistiinpanot - AV-materiaalit - verkkomateriaali <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - yksilötyöskentely - ryhmätyöt - luennot - käytännön harjoitukset - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitetut tilat - tutustumiskäynnit - tietoverkko
Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija

- osoittaa toiminnallaan ja tiedoillaan halua ja kykyä ylläpitää ja edistää terveyttä
- ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään
- tietää mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille
- tietää tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutukset ja osaa ehkäistä terveyttä kuluttavia tekijöitä
- tietää terveyttä edistävästä elintavoista ja tottumuksista
- ymmärtää liikunnan, ravinnon, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet ja ottaa ne huomioon toiminnassaan
- tunnistaa ammattinsa keskeiset terveyttä ja työkykyä kuormittavat tekijät ja osaa kehittää työskentelytapojaan ja toimintaympäristönsä turvallisuutta ja terveellisyttä yhteistyössä muiden kanssa
- osaa ehkäistä tapaturmia, hallitsee tavallisimmat ensiaputilanteet, avun hakemisen ja osaa toimia ergonomisesti
- tietää väestön terveyseroista ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöistä ja niiden ennaltaehkäisystä
- tunnistaa omaan jaksamiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa toimia jaksamista edistävällä tavalla
- osaa tarvittaessa käyttää opiskeluterveys- ja muita terveydenhuoltopalveluja, hyödyntää terveysliikuntaa ja ymmärtää niiden merkityksen toimintakyvyn ylläpitämisessä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen	-ottaa ohjattuna huomioon tavallisimpia terveyttä edistäviä elintapoja ja tottumuksia (kuten liikunta, ravinto, lepo, uni, virkistys, mielenterveys, ihmissuhteet, seksuaaliterveys) ja on halukas edistämään omaa terveyttään ja jaksamistaan	-ottaa huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävät elämäntavat ja tottumukset, osallistuu niitä ja omaa jaksamistaan edistävään toimintaan	-toimii terveyttä, hyvinvointia ja omaa jaksamistaan edistävällä tavalla, ehkäisee terveyttä kuluttavia tekijöitä ja perustelee toimintansa elintapojen ja terveyden välisellä tutkitulla tiedolla ja kokemuksella
Fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja toimintaympäristön turvallisuutta edistävien toimintatapojen noudattaminen	- noudattaa yhteisössä sovittuja terveyttä ja turvallisuutta edistäviä toimintatapoja, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa	- ottaa toiminnassaan huomioon terveyttä ja toimintakykyä kuormittavia tekijöitä ja haluaa edistää toimintansa ja toimintaympäristönsä terveellisyyttä ja turvallisuutta	- ottaa toiminnassaan monipuolisesti huomioon terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja edistää omalla toiminnallaan koko yhteisön hyvinvointia
Terveysliikunnan ja terveydenhuoltopalvelujen hyödyntäminen	- suunnittelee ja toteuttaa ohjattuna terveyttä edistävää liikuntaa ja osaa tarvittaessa hakea apua terveydenhuollon palveluista	- toteuttaa terveyttä edistävää liikuntaa laatimansa ohjelman mukaan ja käyttää tarvittaessa terveydenhuollon palveluja	- hyödyntää itsenäisesti terveysliikunnan mahdollisuuksia oman toimintakyvyn ylläpitämisessä ja osaa hyödyntää terveydenhuoltopalveluja tilanteen vaatimalla tavalla
Tapaturmien ehkäisy ja ergonominen toiminta	- tunnistaa mahdollisia tapaturmariskejä, osaa hakea ja antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa, noudattaa tutuissa tilanteissa ergonomisia toimintatapoja	- ehkäisee toiminnallaan tapaturmien syntymistä, osaa hakea ja antaa ensiapua sekä noudattaa ergonomisia toimintatapoja	- toimii huolellisesti ja ennalta ehkäisee tapaturmien syntymistä, osaa hakea ja antaa ensiapua, työskentelee ergonomisesti ja itseään säästäen

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja toimintakykyä edistävien, kansansairauksia ennaltaehkäisevien ja terveyttä kuluttavien tekijöiden sekä ammatin haittavaikutuksia koskevan tietoperustan hallinta	- tietää tavallisimmista terveyttä ja toimintakykyä kuormittavista tekijöistä ja kansansairauksista, mutta tarvitsee ohjausta terveyttä edistävän tiedon hankinnassa ja tietää tavallisimmista terveyshaitoista (kuten tupakointi ja päihteiden käyttö).	- hyödyntää omassa toiminnassaan terveyttä ja toimintakykyä edistävää tietoperustaa, tuntee terveyttä kuluttavat tekijät sekä elintavoista johtuvat terveyshaitat ja on tietoinen mahdollisista ammattiinsa liittyvistä kuormitustekijöistä.	- hyödyntää monipuolisesti omassa toiminnassaan terveyttä ja toimintakykyä edistävää tietoa ja hakee itsenäisesti tietoa mahdollisista ammattinsa haittavaikutuksista.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 3. Ammattietiikka, 4. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky, 6. Kestävä kehitys, 8. Viestintä- ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta tuntiaktiivisuudesta, ryhmätyöskentelystä, jatkuvasta näytöstä, toimintakyvystä, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista.

Palautetta annetaan suullisesti.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään kirjallisten tai suullisten itsearviointitehtävien avulla.

Taide ja kulttuuri, 1 ov

Tutkinnon osan arviointi	Vastaavuus lukion kursseihin	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
<p>Tutkinnon osa arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen tutkinnon perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.</p> <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan antaman kirjallisen, kuvallisen tai suullisen tehtävän suorittaminen 	<p>Tutkinnon osa vastaa lukion seuraavia kursseja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minä, kuva ja kulttuuri (KU1) - Ympäristö, paikka ja tila (KU2) 	-	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppikirja: Kulta – Taide ja kulttuuri (Palttala, Tulkki, Vakkuri, Otava 2004) - verkkomateriaali <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimintapainotteiset menetelmät - simulaatiot - luennot - suulliset harjoitukset - vierailut - verkko-opetus <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskeluun tarkoitettut tilat - työpaja - harjoitusyritys - työelämä - vierailukohteet - tietoverkko
<p>Tutkinnon osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.</p>			

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää taiteen ja kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja hyödyntää niiden ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteisössä
- osallistuu taide- ja kulttuuritapahtumiin, kehittää kouluyhteisön kulttuuria ja ylläpitää sen esteettistä ilmettä
- ilmaisee ajatuksia, kokemuksia ja tunteita esimerkiksi musiikin, tanssin, teatterin, kirjallisuuden tai kuvataiteen keinoin ja arvostaa muiden ilmaisua ja näkemyksiä,
- noudattaa kestävän kehityksen periaatteita materiaalien valinnassa ja työskentelyssään.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Arvioinnin kohteet	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Taiteen ja kulttuurin hyödyntäminen	- osallistuu taide- ja kulttuuritapahtumiin	- huolehtii kouluyhteisön kulttuurista ylläpitäen sen esteettistä ilmettä	- uudistaa kouluyhteisön kulttuuria kehittämällä sen esteettistä ilmettä
Tuotoksen tekeminen	- suunnittelee ja toteuttaa ohjattuna itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiin ja tunteitaan ilmaisevan tuotteen	- suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiin ja tunteitaan ilmaisevan tuotteen, teoksen tai esityksen	- suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiin ja tunteitaan soveltavan ja ilmaisevan tuotteen, teoksen tai esityksen
Muiden ilmaisun ja näkemysten arvostaminen	- ottaa ohjeiden mukaan huomioon luonnon ja energian säästämisen materiaalien käytössä ja työskentelyssään	- toimii luontoa ja energiaa säästäen materiaalien käytössä ja työskentelyssään	- valitsee työskennellessään luontoa ja energiaa säästäen materiaalit
Muiden ilmaisun ja näkemysten arvostaminen	- kertoo muiden ilmaisussa tunnustamistaan kulttuurisista piirteistä	- antaa rakentavaa palautetta muiden ilmaisusta ja näkemyksistä	- kehittää omaa ilmaisuaan arvostaen muiden näkemyksiä

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus- ja yhteistyö, 6. Kestävä kehitys, 7. Estetiikka.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan oppimisen etenemisestä palautetta osallistumisesta, aktiivisuudesta ja annettujen tehtävien suorittamisesta.

Palautetta annetaan kirjallisesti: arvosana kirjataan oppilaitoksen tietokantaan asteikolla 1 – 3.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään siten, että opiskelija antaa itsearviointin kurssin loppuun joko strukturoidulla lomakkeella tai vapaamuotoisesti.

Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat

Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat sisältävät opintoja siten kuin tutkinnon perusteissa on määrätään. Ammattitaitoa täydentävät valinnaiset tutkinnon osat voivat olla seuraavia opintoja:

- äidinkieli, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka, fysiikka ja kemia, yhteiskunta., yritys- ja työelämätiieto, liikunta, terveystieto, taide ja kulttuuri.
- ympäristötieto, tieto- ja viestintätekniikka, etiikka, kulttuurien tuntemus, psykologia ja yritystoiminta.

Valinnaisia tutkinnon osia on yhteensä 4 opintoviikkoa (ov). Valinnaiset opinnot toteutetaan VAO:n vuosittaisen yhteistarjonnan mukaan. Jos opiskelija suorittaa opintoja tietyn väylän mukaan, muodostuvat valinnaiset opinnot kyseisen väylän opinnoista. Tarkemmat tiedot näistä opinnoista näkyvät lukusuunnitelmissa.

Vapaasti valittavat tutkinnon osat

Vapaasti valittaviin tutkinnon osiin sisältyy opintoja siten kuin tutkinnon perusteissa määrätään. Vapaasti valittavat tutkinnon osat voivat olla:

- oman koulutusalan tai muiden alojen ammatillisia tutkinnon osia
- ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia
- jatko-opintoihin tai ylioppilastutkinnon suorittamiseen valmentavia opintoja
- työkokemusta
- harrastustavoitteisia opintoja, jotka tukevat ammatillisen koulutuksen yleisiä tavoitteita

Valinnaiset opinnot toteutetaan VAO:n vuosittaisen yhteistarjonnan mukaan. Jos opiskelija suorittaa opintoja tietyn väylän mukaan, muodostuvat valinnaiset opinnot kyseisen väylän opinnoista. Tarkemmat tiedot näistä opinnoista näkyvät lukusuunnitelmissa.

Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat

Perustutkintoon sisältyy yli 120 opintoviikon meneviä yksilöllisesti syventäviä tutkinnon osia opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) mukaisesti..